

Govern d'Andorra

Programa de batxillerat professional de tècnic en cures auxiliars d'infermeria

**Àrea d'Ordenament Curricular
Ministeri de Relacions Institucionals,
Educació i Universitats**

Sant Julià de Lòria, 7 de febrer del 2024

Presentació

PROGRAMA DE BATXILLERAT PROFESSIONAL DE TÈCNIC EN CURES AUXILIARS D'INFERMERIA

Aquest programa correspon a l'annex 1 del Decret del 7-2-2024 de publicació del Programa de batxillerat professional de tècnic en cures auxiliars d'infermeria del sistema educatiu andorrà

Coordinació de la publicació: Àrea d'Ordenament Curricular

ISBN: 978-99920-0-972-7

Dipòsit legal: AND.43-2024

Adreça i contacte:

Àrea d'Ordenament Curricular

Ministeri de Relacions Institucionals, Educació i Universitats

Avinguda Rocafort, 21-23. AD600 Sant Julià de Lòria

www.educacio.ad

ÍNDEX

Introducció	4
EIX TRANSVERSAL	7
C1. Emprendre projectes empresarials	7
Referent d'avaluació	8
C2. Gestionar el propi aprenentatge i desenvolupament personal i el professional	12
Referent d'avaluació	13
C3. Establir relacions positives amb un mateix i amb els altres en l'entorn social i el professional.....	16
Referent d'avaluació	18
C4. Comunicar en l'àmbit personal i el professional	22
Referent d'avaluació	23
EIX DE CONDICIONS DE L'ENTORN.....	26
C5. Tenir cura de les condicions higièniques de l'entorn de l'usuari i del material/instrumental sanitari	26
Referent d'avaluació	27
EIX D'ACTIVITATS DE LA VIDA DIÀRIA.....	32
C6. Assistir l'usuari en les activitats de la vida diària	32
Referent d'avaluació	33
EIX DE CURES AUXILIARS D'INFERMERIA.....	38
C7. Aplicar cures auxiliars d'infermeria a l'usuari.....	38
Referent d'avaluació	39
C8. Col·laborar en l'aplicació de cures auxiliars d'infermeria d'àmbits o serveis especialitzats	44
Referent d'avaluació	45
EIX DE PROMOCIÓ DE LA SALUT	52
C9. Participar en la gestió de l'activitat sanitària, la promoció de la salut i l'assessorament al cuidador formal i informal	52
Referent d'avaluació	54
Annex 1. Contextos de realització de la competència C4 amb relació al nivell exigít per a cada llengua.....	57

Introducció

El programa de batxillerat professional (BP) de tècnic en cures auxiliars d'infermeria (TCAI) determina les competències professionals i transversals necessàries per donar resposta al perfil professional del "tècnic en cures auxiliars d'infermeria (TCAI)", així com al perfil general de l'alumne a l'acabament de la batxillerat professional.

La competència professional es defineix com una actuació que mobilitza els sabers associats necessaris per resoldre un conjunt de tasques en l'àmbit d'una situació professional. D'aquesta manera, cada competència professional està formulada amb un verb que fa referència a una acció complexa i l'objecte concret sobre el qual incideix aquesta acció.

La competència transversal es defineix com una actuació comuna a totes les branques professionals que mobilitza els sabers associats necessaris per resoldre un conjunt de tasques pròpies dels àmbits interpersonal, intrapersonal i metodològic.

Les tasques són el conjunt d'accions que l'alumne ha de realitzar per demostrar el desenvolupament de la competència. Aquestes tasques es desagreguen en activitats professionals, que són el referent d'avaluació i es vinculen directament amb una tasca. Són accions concretes i directament observables que descriuen què ha de fer l'alumne en relació a una tasca. Els sabers associats són el conjunt de coneixements conceptuals, procedimentals i actitudinals, necessaris per desenvolupar les activitats professionals.

Així mateix, aquest programa s'inspira en la Recomanació del Consell de la Unió Europea del 2018, que elabora un marc de referència europeu, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, en què defineix que les competències clau són les que totes les persones necessiten per a la seva realització i el desenvolupament personals, la seva ocupabilitat, la integració social, l'estil de vida sostenible, l'èxit en la vida en societats pacífiques, una manera de vida saludable i una ciutadania activa.

Entre les competències clau s'hi integren capacitats com el pensament crític, la resolució de problemes, el treball en equip, les capacitats de comunicació i negociació, les capacitats analítiques, la creativitat i les capacitats interculturals, però concretament aquest Marc de referència europeu estableix les competències clau següents: competència en lectoescriptura; competència multilingüe; competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria; competència digital; competència personal, social i d'aprendre a aprendre; competència ciutadana; competència emprenedora; competència en consciència i expressió culturals.

Respecte a les competències ciutadana i digital, es plantegen com a inherents; és a dir, els sabers, sabers fer i saber ser relatius a les competències ciutadana i digital es treballen de manera integrada com sabers associats a les competències transversals que es defineixen en aquest programa, així com necessàriament en el context d'aprenentatge de les competències professionals.

El programa de batxillerat professional (BP) de tècnic en cures auxiliars d'infermeria (TCAI) té com a objectiu capacitar per a l'exercici d'aquesta professió en el marc del sistema sanitari com a membre de l'equip assistencial, participant de forma responsable en els processos preventius, curatius, de cura i de rehabilitació de l'atenció sanitària.

El programa s'estructura en eixos que es deriven de les activitats professionals del perfil professional, com l'eix de condicions de l'entorn, l'eix d'activitats de la vida diària, l'eix de cures auxiliars d'infermeria i l'eix de promoció de la salut. A partir d'aquests eixos s'organitzen les competències professionals i transversals del programa.

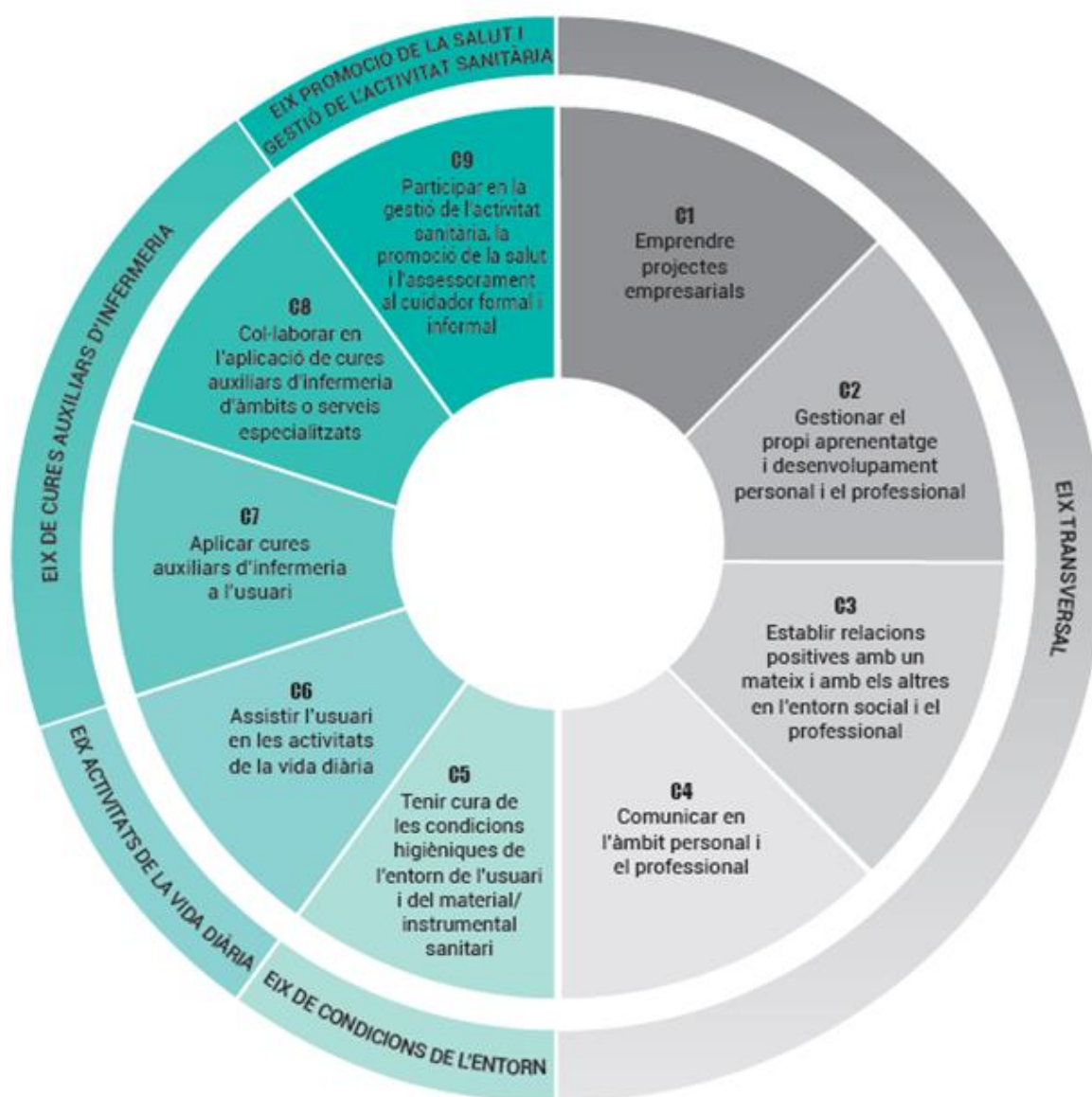
Les competències transversals de la Formació professional pretén que els aprenents desenvolupin les capacitats, habilitats i estratègies necessàries per aconseguir aplicar les competències

professionals de manera ajustada i adequada a la situació i a les persones amb qui es relacioni en l'entorn professional i social.

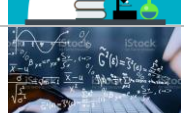
Així doncs, es planteja l'experiència educativa com una oportunitat per integrar els aprenentatges per emprendre projectes empresarials, per gestionar el propi aprenentatge i desenvolupament personal i el professional, per establir relacions positives amb un mateix i els altres en l'entorn social i professional i per comunicar en l'àmbit personal i el professional, interpel·lant a totes les àrees d'aprenentatge.

Finalment, cal aclarir la terminologia utilitzada al llarg del document, en què es fa servir el terme *usuaris* per fer referència a persones o grups que, de manera habitual o puntual, són beneficiaris o consumidors d'un servei, amb el qual satisfan una necessitat. Concretament, pel que fa a l'àmbit sanitari, la persona usuària és la que utilitza, per diferents motius, serveis d'atenció sanitària, de rehabilitació d'educació i promoció de la salut, de prevenció de malalties o d'administració sanitària.

Al gràfic s'observa la relació esmentada de les competències que es plantegen al programa per capacitar els aprenents del batxillerat professional de tècnic en cures auxiliars d'infermeria.

Per identificar amb claredat les àrees de coneixement que desenvolupen els elements del currículum de batxillerat professional, es fan servir una sèrie de símbols que fan referència a l'àrea, la natura o l'enfocament de les tasques i activitats del Referent d'avaluació en cadascuna de les competències del programa. Els símbols que identifiquen els continguts dels espais d'aprenentatge són els següents:

Emprenedoria (EMPREN)		Sanitari (SAN)	
Tutoria (T)		Matemàtiques empresa (MAT.EMP)	
Educació física (E.F)		Ciències aplicades (CIE.APL)	
Empresa (EMP)		Matemàtiques aplicades (MAT.APL)	
Llengües (LLENG)			

Els símbols que identifiquen les competències clau europees que es treballen integrades com a saber associats a les competències transversals i professionals són:

Competència ciutadana i democràtica (DEM)		Competència digital (DIG)	
--	---	------------------------------	---

EIX TRANSVERSAL

C1. Emprendre projectes empresarials

Aquesta competència fa referència al desenvolupament de les destreses, habilitats i capacitats necessàries per detectar oportunitats i transformar idees en accions emprenedores tot posant en pràctica els coneixements adquirits de les teories de gestió empresarial, així com la capacitat d'utilitzar diferents eines i tècniques per analitzar, debatre i avaluar les activitats empresarials en l'àmbit local, nacional i internacional. Es tracta d'una competència bàsica per a l'àmbit de la formació professional que contribueix al desenvolupament personal, a la ciutadania activa i l'ocupabilitat dels aprenents. Posa l'accent en la presa de decisions estratègiques i en les funcions d'operació de l'empresa, així com en les de gestió de recursos humans, tràmits administratius, màrqueting i gestió d'operacions, fent ús d'estratègies per treballar individualment i dins d'un equip, i també de mètodes de pensament crític i creatiu. Es planteja una concepció àmplia dels projectes; és a dir, una visió vinculada a la transformació social, al compromís ètic amb una societat justa, solidària i pacífica.

Identificar les oportunitats o necessitats relacionant-les amb l'entorn requereix reconèixer i analitzar el context en el qual es viu i el seu funcionament a tots els nivells (social, econòmic, cultural, etc.). Dins d'aquest context, l'aprenent ha de saber calcular la quota de mercat que s'ha de cobrir, així com delimitar les característiques, els interessos i les motivacions del seu públic objectiu. Això li permetrà detectar oportunitats, necessitats o desitjos, que, d'altra banda, seran el punt de partida per a la generació d'idees.

Generar idees creatives per donar resposta a la necessitat o oportunitat detectada implica donar resposta a la necessitat o oportunitat detectada durant l'estudi de l'entorn extern. Les tècniques de generació d'idees seran una bona ajuda per a l'aprenent a l'hora de dur a terme aquest exercici. A més a més, cal que s'analitzin les diferents propostes emprant diferents estratègies i eines estadístiques per, d'aquesta manera, calcular les ràtios de viabilitat. Això ajudarà a escollir una proposta de manera pertinent. Posteriorment, caldrà elaborar un prototip que desenvolupi la idea escollida.

A continuació, per implementar la idea o proposta escollida, caldrà efectuar una anàlisi de les característiques internes que l'aprenent vol per a la seva empresa, així com els objectius i les tasques que s'han de desenvolupar per, a continuació, establir la temporització per a la concreció del projecte. Això implica formular de manera precisa els objectius de l'organització, en relació amb la visió, la missió i el seu impacte en els grups d'interès (*stakeholders*). També cal que l'aprenent descrigui els recursos humans que seran necessaris per a la seva iniciativa, així com que determini les estratègies de lideratge i motivació dins de l'organització. A més a més, caldrà que sàpiga resoldre les qüestions relacionades amb els salaris i les cotitzacions.

Elaborar una estratègia de vendes i publicitat orientada al mercat objectiu planteja que l'aprenent consideri des de la qualitat del producte fins a les percepcions dels consumidors a través del plantejament de les quatre P del màrqueting: producte, preu, promoció i plaça (distribució), amb l'objectiu de desenvolupar una campanya de màrqueting fent ús de les noves tecnologies de la comunicació. Posteriorment, l'impacte d'aquesta campanya de màrqueting haurà de ser analitzat utilitzant les eines estadístiques adients.

Referent d'avaluació

1.1 Identificar les oportunitats o necessitats relacionant-les amb l'entorn (*EMPREN*)

- 1.1.1. Formula de manera clara la necessitat o oportunitat detectada.
- 1.1.2. Contextualitza l'empresa en l'entorn extern de manera pertinent, emprant tècniques d'anàlisi de l'entorn.
- 1.1.3. Defineix de manera crítica les característiques, els interessos i les motivacions del públic objectiu.
- 1.1.4. Resol amb precisió problemes relacionats amb els impostos i els tributs. (*MAT.EMP*)
- 1.1.5. Empra amb rigor eines estadístiques per calcular la quota de mercat. (*MAT.EMP*)

Sabers associats

- Estudis de mercat (IB)
 - L'entrevista (IB)
 - L'enquesta (IB)
 - Dades oficials (IB)
 - Dades dels sectors (IB)
- Estadística i eines digitals
 - Conceptes inicials
 - Taules de freqüència
 - Paràmetres de centralització
 - Paràmetres de dispersió
 - Representació gràfica
- Anàlisi de les dades obtingudes
- Operacions matemàtiques i aplicacions estadístiques amb fulls de càlcul
- Ús de les TIC en fulls de càlcul
- Detecció de necessitats
- Necessitat vs. oportunitat: característiques i enfocament innovador
- Tècniques per comprendre problemes
 - Mapa gràfic mental, tècnica dels 5 perquè...
- Anàlisi externa
 - 5 forces de Porter
 - Anàlisi PEST/PESTE/PESTEL
 - Matriu de Perfil Competitiu (MPC)
 - Matriu d'Avaluació de Factors Externs (MEFE)
 - Matriu d'Avaluació de Factors Interns (MEFI)
 - Matriu FODA i FOAR

- Mercat objectiu i competència (IB)
 - Entorn empresarial extern (IB)
 - Segment de mercat – coneixement del client (IB)
 - Necessitats dels clients (IB)
 - Mercat objectiu segons les seves característiques (IB)
 - Demogràfic (IB)
 - Geogràfic (IB)
 - Conductual (IB)
 - Psicogràfic (IB)
 - Impostos i tributs
 - IRPF
 - IRNR
 - IGI
 - Importacions i exportacions de béns i serveis
-

1.2 Generar idees creatives per donar resposta a la necessitat o oportunitat detectada (*EMPREN*)

- 1.2.1 Proposa idees coherents per donar resposta a la necessitat o oportunitat detectada, utilitzant tècniques de generació d'idees.
- 1.2.2 Analitza críticament la viabilitat de les diferents propostes, utilitzant diferents estratègies, eines estadístiques i càlcul de ràtios. (*MAT.EMP*)
- 1.2.3 Justifica la idea o idees escollides de manera pertinent.
- 1.2.4 Elabora de manera rigorosa un prototip corresponent a la seva idea o proposta.

Sabers associats

- Tècniques per comprendre problemes:
 - Mapa gràfic mental, tècnica dels 5 perquè...
 - Tècniques de pensament creatiu per a la generació d'idees:
 - Pluja d'idees (*brainstorming*, *brainswriting*, *Scamper*, analogies, CRE-IN, mètode 365, sinèctica...)
 - Tècniques de pensament disruptiu per proposar i avaluar idees:
 - PNI - avaluar idees, els 6 Barrets per Pensar de E. De Bono, TRIZ, 4x4x4, DO IT...
 - L'escalabilitat de les oportunitats
 - Establiment de relacions: problema i solució
 - Aplicacions en línia de generació d'idees creatives i col·lectives (*LucidChart*, *MindMap*, *Popplet*, *Bubbl.us*...)
 - Anàlisi de viabilitat de les idees
 - El prototipatge
 - Convergir i concretar
 - Tècniques i disseny de productes, espais i fins i tot serveis (croquis i diagrames, vídeo, prototips digitals, guió il·lustrat (*storyboard*), models físics, etc.)
 - Eines de visualització d'idees o projectes: *Design Thinking*, *Canvas*, grup de discussió (*focus group*), etc.
 - Relació de la inversió amb el seu retorn
 - Relació de costos i beneficis estimats
-

1.3 Analitzar les característiques internes de l'empresa, així com els objectius i les tasques que s'han de desenvolupar, per establir la temporització que s'haurà de dur a terme per a la concreció del projecte (EMPREN)

- 1.3.1 Formula de manera coherent els objectius organitzacionals en relació amb la missió i a la visió, així com el seu impacte en els grups d'interès.
- 1.3.2 Descriu de manera exhaustiva els llocs de treball de l'organització i les funcions de les persones que hi treballen.
- 1.3.3 Concreta amb rigor estratègies de motivació i lideratge de l'organització.
- 1.3.4 Resol amb precisió problemes relacionats amb els salaris i les cotitzacions.
(MAT.EMP)

Sabers associats

- Organització empresarial (IB)
- Entorn intern (IB)
- Anàlisi interna
 - Les sis preguntes (com, quan, per què, quant, on, qui) referents al repte
 - Anàlisi DAFO o SWOT
 - Anàlisi CAME
 - Anàlisi GAP
 - Anàlisi VRIO
- Introducció a la gestió empresarial (IB)
- Tipus d'organitzacions (IB)
- Objectius organitzacionals (IB)
 - Objectius SMART (specific, measurable, accepted, reasonable, time bound)
- L'emprenedoria de triple impacte: mediambiental, social i econòmic
- Intraemprenedoria (tàndem)
- Construcció de la missió i la visió
- Quadres de planificació (objectiu/tasca/activitats/temps)
- Cronogrames: elaboració d'un full de ruta (*roadmap*), diagrama de Gantt...
- Metodologia de gestió de projectes: PMBOK, PRINCE2, CMMI, àgils...
- Tipus d'organigramas (IB)
- Grups d'interès i com els afectarà el projecte (IB)
- Perfils professionals: capacitats i habilitats per al desenvolupament d'una feina
- Organització i autonomia dins del lloc de treball; de l'autoavaluació a l'avaluació 360°
- Lideratge i gestió: perfils de lideratge i com afecten la gestió i el clima de treball (IB)
- Comunicació interna
- Motivació: salari, autonomia i altres incentius (IB)
- El pressupost i el full de càlcul per a l'automatització
 - Funcions i evolució de la gestió de recursos humans (IB)
 - Càlcul de costos i ingressos (IB)
 - Operacions bàsiques (suma, resta, multiplicació, raó, regla de tres)
 - Canvis d'unitats
 - Proporcionalitat
 - Percentatges
 - Equacions de primer grau

- CASS i nòmina
 - El punt
 - Les cotitzacions
 - Règims (assalariat i autònom)
 - Altes i baixes
 - Malaltia
 - Pensions
 - Liquidacions
 - Viabilitat empresarial (IB)
-

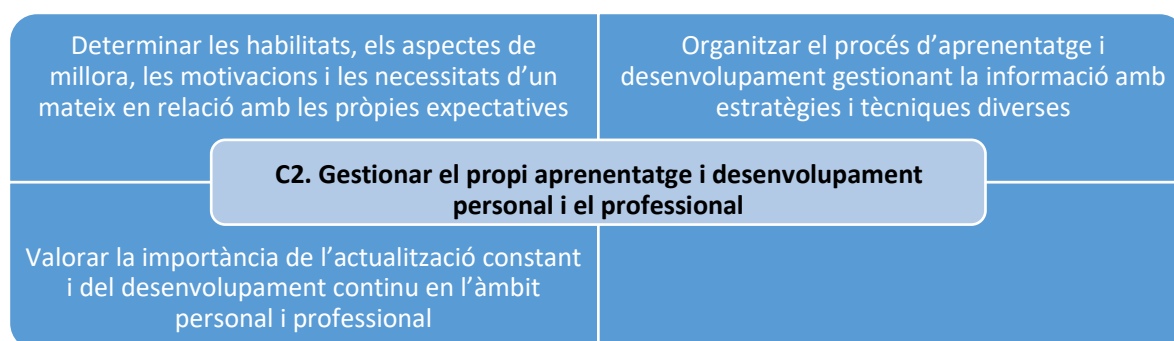
1.4 Elaborar una estratègia de vendes i publicitat orientada al mercat objectiu (EMPREN)

- 1.4.1 Efectua amb pertinència un màrqueting mix.
- 1.4.2 Proposa de manera coherent i simplificada una campanya de màrqueting.
- 1.4.3 Calcula amb rigor el cost de la campanya de màrqueting per analitzar-ne la viabilitat.
(MAT.EMP)

Sabers associats

- L'anàlisi de l'estratègia interna
- La funció del màrqueting (IB)
- Planificació de màrqueting i introducció a les 4P (IB)
- Les 4 P: producte, preu, distribució i promoció (IB)
- Cicle de vida del producte
- Elasticitat del preu de la demanda
- Canals i gestió logística de la distribució
- Definir els canals de comunicació i les accions que es faran per cada canal
- Comunicació interna i externa
- Estratègies comunicatives i vendes (IB)
- Campanya de màrqueting. Orientació i finalitats (IB)
 - Accions de màrqueting i promoció
 - Accions promocionals en funció del públic objectiu
 - Tipus de promocions dirigides al consumidor final: regals, premis, cupons de descompte, degustacions, concursos, promocions de venda i vendes en dates especials, entre altres
- La publicitat per a la promoció
 - Estratègies publicitàries segons el mercat objectiu
- La comunicació i difusió del projecte i els diferents formats de la informació: text, numèric, gràfic, imatge i so
- El missatge
- Identitat de la marca
- Objectius de la comunicació (què vull aconseguir / per què ho vull aconseguir / per què és necessari fer-ho)
- Operacions matemàtiques i aplicacions estadístiques amb fulls de càlcul
- Ús de les TIC en fulls de càlcul
- Càlcul del cost de la campanya promocional o acció de màrqueting
- Anàlisi de la viabilitat d'una campanya publicitària

C2. Gestionar el propi aprenentatge i desenvolupament personal i el professional

La competència de gestionar el propi aprenentatge i desenvolupament personal i professional implica que l'aprenent prengui consciència de com aprèn, reguli l'aprenentatge i s'organitzi per gestionar la informació i les tasques que cal fer, per donar resposta així a les situacions d'aprenentatge.

En un procés d'aprenentatge, així com de creixement i desenvolupament personal i professional, és necessari que l'aprenent conegui i defineixi els propis interessos i les necessitats de formació en relació amb els objectius que s'han d'assolir per tal de ser conscient i determinar el camí que ha de recórrer.

L'aprenent identifica les característiques i els requeriments principals del context formatiu, professional i personal per tal de poder organitzar el propi treball a partir dels recursos disponibles i generar i aplicar estratègies innovadores i creatives que afavoreixin un correcte desenvolupament personal i professional. Amb aquesta competència, l'aprenent desenvolupa l'hàbit de reflexionar sobre els aspectes del propi aprenentatge i del seu desenvolupament durant tot el procés. Amb aquest exercici metacognitiu, organitza i supervisa els processos per regular l'aprenentatge i per ajustar-los a les exigències de la situació i de les expectatives d'aprenentatge.

Segons el diagnòstic de les pròpies habilitats, identifica els aspectes que ha de millorar i les necessitats d'aprenentatge per emprendre l'organització del propi aprenentatge amb seguretat en ell mateix, amb autoconfiança i amb percepció positiva del repte, de l'esforç i de la constància per millorar les habilitats personals i professionals.

Gestionar el propi aprenentatge i desenvolupament és més que administrar una sèrie de recursos i tècniques per planificar i dur a terme un simple procés; és important que l'aprenent també s'adoni que existeixen diversos factors que determinen la qualitat d'un bon aprenentatge i desenvolupament personal i professional. En aquest sentit, és primordial també considerar tots els aspectes que no tindran un impacte directe en la tasca que cal fer però sí en un desenvolupament personal de qualitat.

El desenvolupament d'aquesta competència per part de l'aprenent ha d'estar acompanyat d'un interès per l'aprenentatge continuat. L'aprenent ha de ser el protagonista del seu propi aprenentatge, i adonar-se que aquest aprenentatge, de la mateixa manera que el desenvolupament personal, és un procés continu que té lloc al llarg de tota la vida. En aquest sentit, és important que l'aprenent interpreti la necessitat d'una actualització i formació en un món laboral i social, dinàmic i permanentment canviant, com un repte constant de desenvolupament personal i professional.

Referent d'avaluació

2.1. Analitzar el seu procés d'aprenentatge en l'entorn acadèmic i el professional (7)

- 2.1.1. Compara críticament els resultats obtinguts amb la seva expectativa emprant eines d'autoavaluació per identificar les pròpies habilitats, motivacions, punts forts i febles, així com els elements interns i externs que condicionen el procés d'aprenentatge.
- 2.1.2. Efectua processos de metacognició crítics per identificar com aprèn i quines estratègies fa servir per aprendre.
- 2.1.3. Es fixa objectius pertinents de millora en relació amb el seu aprenentatge o el desenvolupament professional.

Sabers associats

- El perfil personal i professional
 - Les capacitats, les habilitats i els interessos personals
 - La motivació professional
 - El perfil professional d'una ocupació
 - El perfil requerit, els codis professionals
 - El professiograma
 - Els factors que influeixen en l'aprenentatge
 - Condicions fisiològiques (descans, alimentació, etc.)
 - Condicions d'ambient (llum, acústica dels espais, ventilació, temperatura, etc.)
 - La concentració i l'atenció
 - Ritmes d'aprenentatge
 - La gestió autònoma de les limitacions, necessitats i oportunitats d'aprenentatge
 - Establiment de criteris personals de valoració en la regulació del propi procés d'aprenentatge
 - Regulació i millora de l'aprenentatge a partir de l'heteroavaluació, l'autoavaluació i la coavaluació
 - Tècniques d'autoconeixement personal de les capacitats, motivacions i mancances
 - Tècniques d'autoavaluació del perfil personal i el professional
 - El projecte d'aprenentatge i desenvolupament personal
 - El projecte professional
 - El mercat laboral i la cerca d'ocupació
 - El procés de cerca de feina
 - Tècniques i instruments de cerca d'ocupació: redacció de CV, carta de presentació
 - Tècniques de selecció: entrevistes, proves
-

2.2. Planificar el propi procés d'aprenentatge en l'entorn acadèmic i el professional (T)

- 2.2.1. Aplica amb eficàcia la tècnica òptima per resoldre la tasca (tècniques d'estudis).
- 2.2.2. Aplica estratègies eficients d'organització en els diferents espais (espai).
- 2.2.3. Emprea eines de planificació i organització adequades i pertinents (temps).
- 2.2.4. S'adapta amb flexibilitat al canvi en l'entorn acadèmic i el professional (adaptabilitat, proactivitat, acceptació, empatia, flexibilitat...).

Sabers associats

- Tècniques d'ordenació, recollida i anàlisi crítica de la informació
 - Esquema, síntesi, mapa conceptual, recensions, ressenyes, portafolis
 - Eines de síntesi per construir l'aprenentatge
 - Eines i tècniques de planificació
 - Tècniques de gestió del temps, l'espai i els recursos en diferents suports (digitals i no digitals: agenda, llista de tasques, bases d'orientació, grafs)
 - Tècniques de preparació de l'espai per dur a terme el treball
 - Neteja i organització de l'espai de treball físic i virtual
 - Tècniques d'atenció i concentració
 - Relaxació, atenció i concentració
 - Tècniques mnemotècniques
 - Tècniques per afavorir la memòria visual, l'auditiva, seqüències i textos
 - Eines digitals que faciliten l'organització i planificació de tasques
 - Calendaris
 - Agendes
 - Gestors de projectes
 - La flexibilitat mental: adaptabilitat i baixa resistència al canvi
 - Superació de les limitacions pròpies o les d'altri
-

2.3. Transferir coneixement i estratègies d'aprenentatge (T)

- 2.3.1. Estableix relacions coherents entre els coneixements.
- 2.3.2. Comparteix proactivament coneixement fent servir eines digitals. (DIG)
- 2.3.3. Formula teoritzacions rigoroses.
- 2.3.4. Organitza de forma clara els continguts propis respectant el dret d'autoria i les normes de privacitat, tot indicant-ne les fonts.

Sabers associats

- Tècniques de creació de nexes de coneixement
 - Estratègies per avaluar els aprenentatges mitjançant la gestió de l'error a través de l'autoregulació
 - Estratègies de comunicació i presentacions en públic: debats, discussions, opinions...
 - Eines de síntesis per construir l'aprenentatge
 - Citació de fonts
 - Tècniques de participació en blocs, fòrums, xarxes socials...
 - Eines de difusió de coneixement
 - Webclue
 - Webquest
 - Wikis col·laboratives
 - La comunicació en xarxa: protocols, canals, ètica i drets d'autor
-

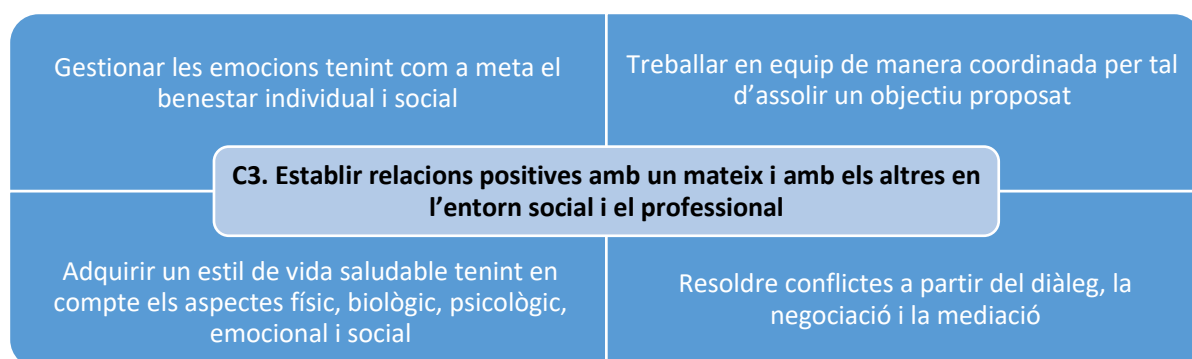
2.4. Inferir coneixement i estratègies d'aprenentatge utilitzant eines digitals (T) (DIG)

- 2.4.1. Discrimina la informació amb pertinència per crear el propi argumentari.
- 2.4.2. Selecciona les dades amb pertinència per crear el propi argumentari.
- 2.4.3. Elabora de manera original, creativa i pròpia la informació obtinguda de diverses fonts.

Sabers associats

- Estratègies per identificar les característiques, les variables que intervenen i les diferents interpretacions que hi pot haver en relació amb una qüestió
- Estratègies per fer-se preguntes
- Estratègies per construir una interpretació pròpia a la llum del coneixement previ
- L'ús crític de la informació digital

C3. Establir relacions positives amb un mateix i amb els altres en l'entorn social i el professional

La competència d'establir relacions positives amb un mateix i els altres en l'entorn social i el professional permet desenvolupar i perfeccionar el creixement personal, social i professional dels aprenents. Es promou desenvolupar les capacitats per identificar, comprendre i regular les emocions, les destreses per gestionar emocions negatives i per fomentar les positives, el respecte i la tolerància als altres, la conducta prosocial i de treball en equip.

Gestionar les emocions tant en l'àmbit personal com social requereix mobilitzar els coneixements, les capacitats, les habilitats i les actituds necessàries per prendre consciència, comprendre, expressar i regular de forma apropiada les emocions pròpies i dels altres.

La gestió de les emocions s'inicia amb el desenvolupament del coneixement de les pròpies emocions i les dels altres, habilitat necessària per comprendre les emocions pròpies, així com per desenvolupar l'empatia i regular les emocions mitjançant habilitats com la tolerància a la frustració, el maneig de la ira, la capacitat per retardar les gratificacions o les habilitats d'afrontament de l'estrès.

A més a més, cal reforçar l'autonomia emocional, que inclou el desenvolupament de l'autogestió personal, com l'autoestima, l'actitud positiva davant la vida, la responsabilitat, la capacitat per analitzar críticament les normes socials, la capacitat per buscar ajuda i recursos, així com l'autoeficàcia emocional.

Establir relacions positives implica conviure i cooperar; aprendre a escoltar; posar-se en el lloc de l'altre; negociar i arribar a acords davant dels conflictes quotidians, tant de l'àmbit acadèmic com professional. Però també comporta, necessàriament, un treball personal de reconeixement, de reflexió i de regulació de les pròpies emocions, sentiments i pensaments.

Existeix un lligam directe entre allò que és social i allò que és individual; establir relacions positives significa saber conjugar l'interès individual i el col·lectiu. Significa adornar-se de la interdependència i interrelació amb els altres i amb el medi que ens envolta. Significa reconèixer l'alteritat, la pluralitat i la influència de l'entorn en les relacions amb un mateix i amb els altres.

Treballar en equip és molt més que treballar en un mateix projecte i compartir un objectiu o un espai físic. Implica un intercanvi de coneixements i destreses entre les persones que treballen de manera sinèrgica per obtenir una meta comuna. El treball en equip i cooperatiu neix de la necessitat de mantenir bones relacions i de complementarietat amb altres persones per aconseguir reptes que no s'aconseguirien individualment. El treball en equip s'obté amb una bona comunicació, coordinació, confiança, compromís i equilibri entre les tasques de cada individu.

Aquesta competència pretén que l'aprenent visqui la diversitat amb una disposició positiva cap a les diferències, amb una mentalitat oberta i amb respecte per les perspectives, visions del món i de la vida, creences, pensaments i opinions diferents a la pròpia. Aquesta disposició positiva és necessària per establir un diàleg intercultural que respecti i comprengui les diferents visions del món.

Fruit d'aquesta convivència pot néixer el conflicte. Amb aquesta competència es pretén que l'aprenent reconegui el conflicte com a inherent a les relacions humanes, i se'l convida a analitzar, negociar i buscar vies de solució possibles al conflicte. La mediació és una eina de diàleg i de trobada que té com objectiu contribuir a la millora de les relacions i a la cerca satisfactòria d'acords en els conflictes. Es caracteritza per una concepció positiva del conflicte; l'ús del diàleg, la comprensió, l'empatia; la col·laboració; el desenvolupament d'habilitats d'autoregulació i autocontrol; la cooperació i la responsabilitat de cada persona en la pràctica de la participació democràtica, i el protagonisme de les parts implicades en el conflicte.

Finalment, aquesta competència pretén que els aprenents considerin la salut en un sentit ampli i positiu com a sinònim de benestar, lligat al físic, a l'equilibri entre la cura del cos, l'esport i l'alimentació o a les relacions afectives saludables.

És freqüent en aquesta etapa de la vida que no hi hagi un qüestionament sobre la pèrdua o deteriorament de la salut i que es valorin com a inofensius comportaments de risc. Per això, la dimensió de la competència "Adquirir un estil de vida saludable tenint en compte els aspectes físic, biològic, psicològic, emocional i social" planteja que l'alumnat desenvolupi les habilitats, les destreses i els valors necessaris per viure una vida saludable, afavorint la consolidació d'aptituds positives en qüestions relacionades amb l'alimentació, l'activitat física o la prevenció de l'accidentalitat.

L'activitat i l'exercici físic són considerats com una de les bases fonamentals per al bon estat de salut i el desenvolupament integral de la persona, ja que a més de produir una sensació de benestar general, milloren l'estat d'ànim, ajuden a manejar l'estrès, afavoreixen el creixement i l'acceptació del cos, enforteixen la musculatura, augmenten les destreses motrius, redueixen el risc de malalties cardiovasculars, ajuden a controlar el pes, fomenten les relacions i la sociabilitat, etc.

Així mateix, es preveu el desenvolupament de coneixements, habilitats i actituds que facilitin l'adopció efectiva d'uns hàbits d'alimentació saludables.

Referent d'avaluació

3.1. Gestionar les emocions en l'àmbit personal i l'interpersonal (DEM)

- 3.1.1. Aplica tècniques d'autoregulació de les emocions de manera adequada a la situació i el context. (E.F)
- 3.1.2. Comunica de manera assertiva les pròpies opinions, idees o emocions integrant arguments propis o aliens.
- 3.1.3. Empra tècniques per protegir la imatge i identitat personal i digital.

Sabers associats

- Els diferents tipus d'emocions i la seva descripció
 - Pensament, emoció i conducta: la seva relació
 - Causes i conseqüències de les emocions positives i negatives
 - La consciència d'un mateix
 - L'escolta activa dels altres
 - Tècniques d'observació de la comunicació no verbal (to de veu, ritme, rictus, posició corporal)
 - Tècniques per mostrar interès en el llenguatge verbal
 - Les habilitats socials
 - L'empatia
 - Tècniques per desenvolupar l'empatia (parafrasejar, formular preguntes, establir connexions emotives...)
 - L'assertivitat
 - Els drets assertius
 - Estratègies de comunicació assertiva (reforçar els punts forts de l'altre, formular aportacions en positiu)
 - Defensa i expressió dels propis drets, opinions i sentiments, respectant els altres, amb les seves opinions i drets
 - El maneig de les emocions i estratègies per gestionar-les
 - Estratègies de respiració profunda
 - Estratègies de relaxació
 - Estratègies de visualització
 - Estratègies d'atenció plena (*mindfulness*)
 - Tècniques de detenció del pensament, assaig mental, raonament lògic, distracció
 - Tècniques d'autoregulació de la conducta en un context esportiu (normes, regles, ètica, responsabilitat...)
 - La identitat personal: conceptes, característiques i elements
 - La identitat corporal: la construcció de la identitat corporal
 - La identitat digital: conceptes, gestió
 - Privacitat i ciberseguretat
-

3.2. Cooperar en la consecució de tasques o activitats gràcies a les sinergies establertes en el treball en equip (DEM)

- 3.2.1. Acorda el propi rol (posició, minuts de joc...) de manera consensuada amb la resta de membres de l'equip. (E.F)
- 3.2.2. Planifica amb rigor les seves tasques (temps, materials, espais...) per a la consecució de l'objectiu comú.
- 3.2.3. Participa activament en la presa de decisions i en l'assoliment de les tasques comunes, així com en les reunions d'equip, tenint en compte les normes i les dinàmiques de l'equip.

Sabers associats

- El treball en equip
 - Diferències entre grup i equip de treball
 - Els rols per aconseguir en un equip de treball eficaç
 - Tècniques de coordinació i sinergia en l'equip
 - La col·laboració com a estratègia per obtenir millors resultats
 - Redacció d'objectius
 - Lideratge
 - Què es el lideratge emocional
 - Les característiques del líder d'èxit
 - Les reunions
 - Tipus de reunions
 - La gestió de reunions eficient: preparació, desenvolupament i final de la reunió
 - Els rols de la reunió
 - Eines digitals per al treball col·laboratiu i en equip
 - La gestió del temps
 - Tècniques de planificació de tasques en equip
 - Eines de seguiment d'activitats: gràfics, diagrames, cronogrames
 - Eines digitals per a la gestió del temps
-

3.3. Desenvolupar el benestar físic i emocional (E.F)

- 3.3.1. Es fixa objectius de millora assolibles en relació amb les seves capacitats físiques.
- 3.3.2. Descriu amb rigor les activitats que produeixen benestar i milloren la salut.
- 3.3.3. Dedica rigorosament un temps a escalfar i estirar els diferents grups musculars abans i després de cada sessió.
- 3.3.4. Participa activament en les activitats físicoesportives del centre (plans d'acció).

Sabers associats

- El benestar físic i emocional
 - La salut biopsicosocial
 - Els hàbits saludables
 - L'escalfament
 - Fonamentació de l'escalfament
 - Tipus d'escalfament
 - Funcions de l'escalfament
 - Forma d'execució
 - Pautes per efectuar l'escalfament
 - Metodologia de l'escalfament
 - Tipus de situacions motrius
 - Situacions psicomotrius
 - Situacions motrius en el medi natural
 - Situacions motrius d'expressió
 - Situacions sociomotrius d'oposició
 - Situacions sociomotrius de cooperació-oposició
 - Situacions motrius en esdeveniments físicoesportius
-

3.4. Evitar actituds discriminatòries i poc equitatives (DEM)

- 3.4.1. Reprova assertivament les actituds discriminatòries que es produeixen al seu entorn físic i el virtual. (E.F)
- 3.4.2. Analitza amb sentit crític les pròpies percepcions, creences i prejudicis per evitar caure en la discriminació.
- 3.4.3. Interpreta críticament certes conductes a través de la pròpia experiència per evitar discriminar o jutjar els altres.

Sabers associats

- Entesa intercultural
 - Identitat cultural: context personal, suposicions, valors i actituds, normes i comportaments socials
 - Diversitat cultural
 - Els prejudicis i estereotips socials
 - La consciència intercultural: la globalització
- Construcció de la identitat democràtica
 - Valors democràtics
 - Llibertat i responsabilitat
 - Normes de convivència democràtica
 - Formes de democràcia i formes de participació
 - Justícia i solidaritat
- Drets humans i valors fonamentals de la dignitat humana
 - Drets i deures
 - Ciutadania global
 - Exclusió i inclusió

- Discriminació entre joves
 - Assetjament escolar
 - Ciberassetjament
 - Sèxting
-

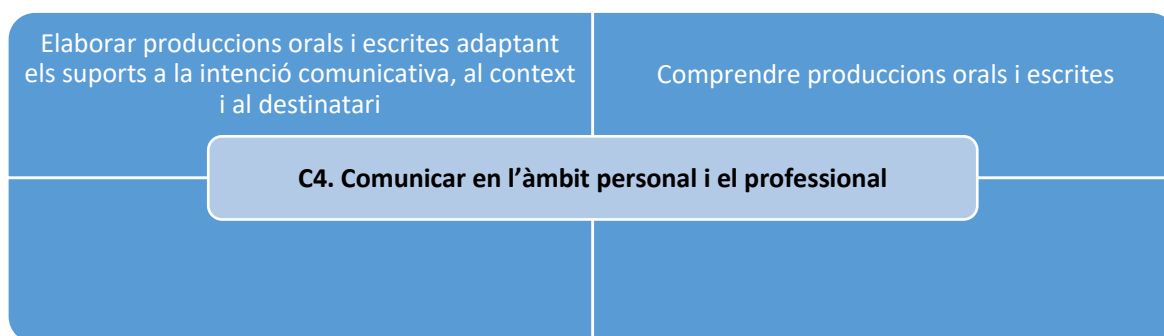
3.5. Resoldre conflictes grupals (DEM)

- 3.5.1. Aplica rigorosament tècniques de resolució de conflictes tenint en compte la natura d'aquests conflictes. (E.F)
- 3.5.2. Aplica rigorosament tècniques de negociació per arribar a acords de col·laboració.
- 3.5.3. Gestiona críticament la pròpia actuació envers els altres per evitar conflictes.

Sabers associats

- La gestió positiva del conflicte
 - El desacord i el conflicte
 - Principals tipus de conflicte
 - Els elements del conflicte
- La negociació i la mediació
 - Estils de negociació
 - El procés de negociació
 - Tipus de mediació
 - El procés de mediació
- Estratègies per resoldre conflictes grupals
 - Prevenció del conflicte
 - Tècniques de resolució de conflictes
 - Resolució de conflictes

C4. Comunicar en l'àmbit personal i el professional

Aquesta competència se centra en les habilitats d'ús dels diversos llenguatges (verbal i no verbal, gràfic, numèric, sonor, visual, etc.), formats i suports per comunicar idees, emocions i informacions amb una intencionalitat concreta: comprendre, explicar, descriure, convèncer, argumentar, justificar, defensar o conviure, entre d'altres.

Davant de qualsevol situació plantejada, l'aprenent ha de ser capaç d'interpretar un missatge, ja sigui una imatge, una explicació, un enunciat o fins i tot un sentiment o una emoció. Per poder donar resposta i per tant comunicar, és essencial que compregui de forma clara i precisa el contingut del missatge que li és transmès, així com la seva intencionalitat.

Saber comunicar-se correctament implica conèixer i aplicar diversos llenguatges, formats i suports per tal d'expressar amb eficàcia una idea de forma clara, precisa i entenedora. D'una banda, es fa essencial posar especial atenció en la selecció i adaptació per tal d'aconseguir una comunicació assertiva i adequada al context i al destinatari. D'altra banda, en el desenvolupament d'aquesta competència cal tenir presents en tot moment el context i la intencionalitat amb què es genera un missatge. Per tant, cal que el missatge s'estructuri de manera clara i apropiada, fent ús del llenguatge verbal, del no verbal i de les TIC, així com utilitzant un lèxic ric i pertinent a la situació comunicativa, per assegurar una millor comprensió per part del destinatari.

Cal dir, però, que la comunicació no sempre es basa en les vessants d'interpretació i transmissió d'un missatge, sinó que la interacció entre els diferents interlocutors dona un sentit més ampli a aquesta habilitat. Interactuar amb els altres implica intercanviar idees, sentiments o emocions; intentar arribar a acords o construir coneixements conjuntament, i per fer-ho amb eficàcia cal mantenir una actitud d'escolta activa i adaptar-se a les reaccions dels interlocutors de forma respectuosa, empàtica i assertiva.

Finalment, cal dir que les diferents habilitats comunicatives d'aquesta competència no s'adquireixen de manera innata, sinó que és imprescindible participar en situacions comunicatives que permetin desenvolupar-les. Amb el desenvolupament d'aquesta competència els aprenents aprendran, d'una banda, a mantenir una bona comunicació i relació en el seu entorn professional i social i, d'altra banda, la mateixa comunicació ajudarà a desenvolupar processos cognitius complexos, com ara l'autoconsciència, l'autoavaluació i els nivells d'autoregulació, cosa que facilita una millor efectivitat en les relacions humanes.

Referent d'avaluació

4.1. Elaborar produccions orals (LLENG)

- 4.1.1. Adequa la seva comunicació oral a la situació comunicativa, tenint en compte la intenció, el contingut, el receptor, el registre, la comunicació no verbal i els suports que escaiguin.
- 4.1.2. Estructura la seva comunicació oral de manera clara.
- 4.1.3. Emptra de manera coherent elements per cohesionar la seva comunicació.
- 4.1.4. Mostra correcció pel que fa al lèxic, la sintaxi i la fonètica.

Sabers associats

- La situació comunicativa
 - La comunicació oral no espontània en l'àmbit laboral
 - Textos argumentatius i expositius orals
 - Formes d'organització del contingut i recursos expressius
 - Els gèneres textuais orals
 - Les presentacions, les videoconferències
 - Estratègies d'expressió en diferents llenguatges
 - Suports, materials i llenguatges diversos
 - Gràfic, numèric, escrit, sonor, etc.
 - Suports digitals i entorns comunicatius virtuals
 - Recursos i estratègies per superar obstacles en la comunicació oral
 - Mecanismes per garantir i comprovar l'efectivitat de la comunicació
 - Revisió global (contingut, forma, etc.), ortogràfica i gramatical i de la coherència entre els components de la comunicació
 - Ús ètic de la informació
 - Drets d'autor, citacions
-

4.2. Elaborar produccions escrites (LLENG)

- 4.2.1. Adequa la seva producció escrita a la situació comunicativa, tenint en compte la intenció, el contingut, el receptor, la tipologia textual, el registre i l'extensió.
- 4.2.2. Estructura clarament la seva producció escrita.
- 4.2.3. Emptra de manera coherent elements per cohesionar la seva producció .
- 4.2.4. Mostra correcció pel que fa al lèxic, la sintaxi i l'ortografia.

Sabers associats

- La comunicació escrita en l'àmbit de l'empresa
 - L'informe, la redacció de projectes, el correu electrònic, la memòria.
- Estratègies d'expressió en diferents llenguatges
- Suports, materials i llenguatges diversos
 - Gràfic, numèric, escrit, etc.
 - Suports digitals i entorns comunicatius virtuals

- Mecanismes per garantir i comprovar l'efectivitat de la comunicació
 - Revisió global (contingut, forma, etc.), ortogràfica i gramatical i de la coherència entre els components de la comunicació
 - Ús ètic de la informació
 - Drets d'autor, citacions
-

4.3. Comprendre produccions orals (LLENG)

- 4.3.1. Identifica amb precisió el tema, les idees principals i les secundàries.
- 4.3.2. Dedueix informació implícita i/o explícita amb sentit crític.
- 4.3.3. Dedueix amb precisió la intenció comunicativa i les funcions del llenguatge a través d'elements del discurs, identificant el punt de vista de l'autor (subjectiu o objectiu).
- 4.3.4. Relaciona la informació proporcionada en el discurs amb referents propis i adquirits.

Sabers associats

- Identificació de les idees i informacions que s'han de comunicar
 - La comprensió de produccions orals provinents de la comunicació social
 - Consulta de fonts diverses i en diversos formats
 - Tècniques de comprensió
 - Esquemes, resums, mapes conceptuals, etc.
 - Estructuració de la presentació de la informació
 - Detecció de llenguatges, suports, formats, elements discursius i estratègies d'acord amb la situació i el context professional o laboral
 - Detecció de l'estructura i el registre, d'acord amb la situació i el context professional o laboral
-

4.4. Comprendre produccions escrites (LLENG)

- 4.4.1. Identifica amb precisió el tema, les idees principals i les secundàries.
- 4.4.2. Dedueix informació implícita i/o explícita amb sentit crític.
- 4.4.3. Dedueix amb precisió la intenció comunicativa i les funcions del llenguatge a través d'elements del text, identificant el punt de vista de l'autor (subjectiu o objectiu).
- 4.4.4. Relaciona la informació proporcionada pel text amb referents propis i adquirits.

Sabers associats

- Identificació de les idees i informacions que s'han de comunicar
- La comprensió de textos provinents de la comunicació social
- Consulta de fonts diverses i en diversos formats
- Tècniques de comprensió
 - Esquemes, resums, mapes conceptuals, etc.
- Estructuració de la presentació de la informació
- Detecció de llenguatges, suports, formats, elements discursius i estratègies d'acord amb la situació i el context professional o laboral
- Detecció de l'estructura i un registre d'acord amb la situació i el context professional o laboral

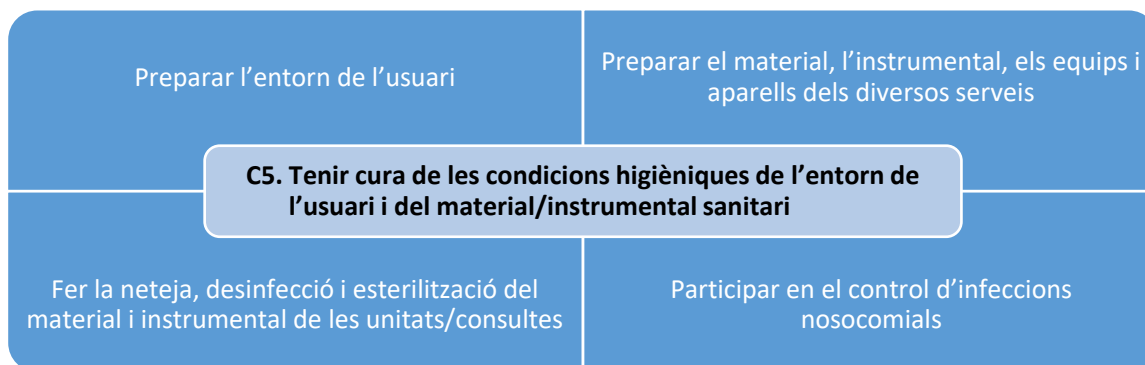
Condicions i contextos de realització

Per tal d'ajudar el docent a contextualitzar el nivell exigible a l'alumne, s'ha elaborat un document que figura a l'annex 1 del programa. Aquest document conté, per a cada habilitat, una explicació dels contextos de realització.

Aquesta informació ha estat extreta i reformulada del Marc europeu comú de referència per a les llengües.

EIX DE CONDICIONS DE L'ENTORN

C5. Tenir cura de les condicions higièniques de l'entorn de l'usuari i del material/instrumental sanitari

Aquesta competència es refereix a les activitats professionals orientades a mantenir les condicions higièniques de l'entorn de l'usuari, així com a mantenir i conservar el material i l'instrumental sanitaris en les condicions higièniques adequades.

La preparació de l'entorn de l'usuari es refereix a la realització de les accions necessàries per garantir les condicions higienicosanitàries, ja sigui a l'habitació hospitalària, les sales de consulta o l'entorn domiciliari. Així doncs, cal assegurar les perfectes condicions higièniques referides a higiene, ventilació, temperatura, tranquil·litat i silenci, ordre, il·luminació i espai. Aquesta preparació inclou el canvi de llenceria del llit, que ha de reunir unes condicions de comoditat i seguretat per al pacient.

La preparació del material i l'instrumental sanitari requereix, en primer lloc, identificar tot l'instrumental i els aparells que s'utilitzen tant en l'exploració com en les cures o en les intervencions quirúrgiques, per tal de facilitar l'instrumental al facultatiu o diplomad en infermeria en perfectes condicions. Per tant, cal revisar i reposar el material del carretó de cures, així com l'instrumental sanitari o l'instrumental d'observació de manera permanent. D'altra banda, cal comprovar el funcionament dels aparells dels serveis mèdics i quirúrgics de reanimació, mesuratge i monitoratge i esterilització, propis de la cirurgia, o altres de les diverses especialitats.

La neteja, la desinfecció i l'esterilització del material i l'instrumental de les unitats/consultes es fan conjuntament amb la resta de l'equip d'infermeria. L'equip es responsabilitza del manteniment, la desinfecció, l'esterilització i l'emmagatzematge correcte de l'instrumental sanitari, ja sigui instrumental de tall i dissecció, instrumental d'hemostàsia, instrumental i material de sutura o instrumental de les diferents especialitats, perquè conservi les seves funcionalitats tant temps com sigui possible, de manera higiènica i segura.

Per acabar, col·laborar en la prevenció d'infeccions de malalties transmissibles inclou aplicar els protocols per evitar els mecanismes de transmissió de les infeccions nosocomials, els protocols de control o les tècniques d'aïllament per evitar la transmissió de malalties infeccioses.

Referent d'avaluació

5.1. Preparar el mobiliari, els accessoris, l'instrumental sanitari i els materials de l'entorn de l'usuari establerts per a la consulta o l'assistència (SAN)

- 5.1.1. Prepara de manera eficient (temps, destresa i pulcritud) els tipus de mobiliari, els accessoris i les condicions ambientals de l'entorn de l'usuari tenint en compte les seves característiques, funcions i utilitat segons els protocols establerts.
- 5.1.2. Prepara el llit, la butaca o llitera i els accessoris necessaris tenint en compte adequadament les tècniques de preparació i els principis de la mecànica corporal i procurant el màxim confort i benestar de l'usuari.
- 5.1.3. Selecciona l'instrumental i el material de manera adequada a l'especialitat.
- 5.1.4. Comprova el funcionament correcte de tots els equips, aparells i materials per utilitzar-los eficientment (precisió i temps) tenint en compte l'activitat que s'ha de dur a terme i els protocols de cada servei.

Sabers associats

- L'entorn hospitalari i l'atenció a l'usuari
 - L'àrea d'hospitalització
 - L'habitació hospitalària
 - Les sales de consulta
 - Els processos d'acollida i comiat (ingrés i alta hospitalària)
 - Documentació clínica
 - La imatge i l'actitud professionals i el rentat de mans
- L'entorn domiciliari
 - L'habitació domiciliària
- Les condicions de l'entorn o la unitat del pacient
 - La higiene, la ventilació, la temperatura i la il·luminació
 - El silenci i la tranquil·litat
 - L'ordre de l'entorn
- Materials de l'entorn de l'usuari
 - Sistemes: timbres, llums, presa d'oxigen o gasos...
 - Caminadors
 - Cadira de rodes
 - Grues
 - Matalassos
 - Suport de degotador
- Protocol de revisió de les condicions de l'entorn de l'usuari
- Protocol de preparació de la sala d'exploracions
- El llit hospitalari
 - El llit articulats: característiques i accessoris
 - Els llits infantils: característiques i accessoris
 - Els llits especials: característiques i accessoris
 - Proteccions
- La llitera
 - Característiques i accessoris
- El mobiliari mèdic sanitari
- Llenceria del llit hospitalari
 - Característiques

- Els matalassos
 - Característiques i tipologia
 - Tècnica per fer un llit desocupat
 - Tècnica per fer un llit ocupat
 - Tècnica de recol·locació de llenceria
 - L'instrumental sanitari i el carretó de cures
 - Instrumental de tall i dissecció: classificació i funcions
 - Instrumental d'hemostàsia: classificació i funcions
 - Instrumental i material de sutura: classificació i funcions
 - L'instrumental sanitari de les especialitats
 - Instrumental de ginecologia
 - Instrumental de cirurgia
 - Instrumental d'odontologia
 - Instrumental d'otorrinolaringologia
 - Material d'exploració
 - Classificacions i funcions
 - Material fungible
 - Classificacions i funcions
 - El manteniment preventiu d'equips i aparells
 - Els aparells dels serveis mèdics i quirúrgics
 - Aparells de mesura i monitoratge: electrocardiògraf, electroencefalògraf, monitor cardiorespiratori, capnògraf, pulsioxímetre, monitor fetal, etc.
 - Aparells de reanimació i cirurgia: ressuscitador o Ambu, desfibril·lador i ventilació mecànica
 - Altres aparells: bomba de perfusió intravenosa, nebulitzador...
-

5.2. Realitzar la neteja, desinfecció i esterilització del material sanitari, els instruments, els equips i els aparells tenint en compte els mètodes i les pautes establerts (SAN)

- 5.2.1. Descriu exhaustivament el funcionament dels mètodes físics i químics en la neteja, desinfecció i esterilització dels materials sanitaris. (CIE.APL)
- 5.2.2. Interpreta de manera coherent la concentració de diferents dissolucions. (MAT.APL)
- 5.2.3. Relaciona amb precisió els productes (detergents i desinfectants), els objectius i la seqüència d'operacions en les tècniques de neteja, desinfecció i esterilització en funció de les característiques dels materials, instruments i materials.
- 5.2.4. Realitza de manera eficient la neteja i la desinfecció en funció de les característiques físiques, químiques i biològiques del material, l'instrumental, els equips i els aparells, complint estrictament els protocols.
- 5.2.5. Realitza l'esterilització del material i l'instrumental en funció de les característiques físiques, químiques i biològiques del material i de l'instrumental en perfecte ordre, cuidant el material i complint estrictament amb el protocol.
- 5.2.6. Verifica amb precisió que el procés d'esterilització s'ha fet segons el protocol establert.

Sabers associats

- Diversitat del món microbià
 - Flora resident i transitòria (asèpsia i antisèpsia)
 - Virus, fongs, prions, protozous
 - El sistema immunitari (anatomia, fisiologia, patologies i vacunes)
 - Resistència bacteriana (els bacteris i els antibiòtics)
- La neteja de material i instrumental sanitari
 - Objectius de la neteja del material i l'instrumental
 - Productes per a la neteja: classificació i funcions
 - Tipologia de neteges: components i eines
 - Pautes bàsiques de la neteja del material i l'instrumental
- La desinfecció de material i instrumental sanitari
 - La desinfecció i l'asèpsia: característiques i factors
 - Els nivells i mètodes de desinfecció dels materials
 - Desinfectants i antisèptics: classificacions dels productes i indicacions generals
 - Protocols de desinfecció
- Procediment de neteja manual i ultrasònica
- Procediment de desinfecció de material i instrumental sanitari
- Procediment de protecció personal en la neteja
- Procediments de desinfecció físics i químics i processos de dissolucions
- Tècnica del rentat de mans amb sabó (higiènic, antisèptic i quirúrgic)
- L'esterilització de material i instrumental sanitari
 - Mètodes d'esterilització: descripció, materials i indicacions
 - Els aparells d'esterilització
 - El processament del material per a l'esterilització
 - L'emmagatzematge del material esterilitzat
 - Els controls d'esterilització
- El servei d'esterilització
- Procediments d'esterilització físics
- Procediments d'esterilització químics
- Controls d'esterilització físics, químics, biològics, altres

5.3. Participar en l'obtenció de mostres i en la gestió dels residus sanitaris seguint els protocols (SAN)

- 5.3.1. Diferencia amb rigor els procediments d'obtenció de mostres, així com el material necessari per recollir-les i les condicions de recollida, conservació, transport i eliminació de diferents tipus de mostres humanes, segons les condicions higièniques establertes.
- 5.3.2. Col·labora en l'obtenció de mostres biològiques tenint en compte rigorosament el protocol i els materials necessaris.
- 5.3.3. Relaciona amb rigor tipologia de residus sanitaris amb la seva gestió (mesures preventives i maneig).
- 5.3.4. Realitza amb diligència activitats de gestió de residus tenint en compte les bones pràctiques ambientals i la normativa vigent. (CIE.APL)

Sabers associats

- Obtenció i protocol de mostres biològiques
 - Mostres de sang: punció capil·lar, venosa i arterial
 - Mostres d'orina: recollida d'orina per urocultiu i sediment, recollida d'orina estèril en pacient sondat, recollida d'orina de 24 hores, tires
 - Mostres de femta
 - Mostres d'esput
 - Mostres de vòmit
 - Mostres d'LCR
 - Mostres de frotis/exsudat: llagrimalls, òtic, conjuntival, faringe, altres (esperma, biòpsia de teixits)
 - Manipulació, conservació i transport de mostres
 - La gestió dels residus sanitaris
 - Els residus sanitaris: classificació i registre
 - Mesures higièniques i preventives en el maneig de residus sanitaris
 - El procés de gestió dels residus
 - La normativa vigent relativa a la gestió de residus
 - Les bones pràctiques de gestió de residus
 - Les bones pràctiques ambientals
-

5.4. Participar en el control d'infeccions nosocomials (SAN)

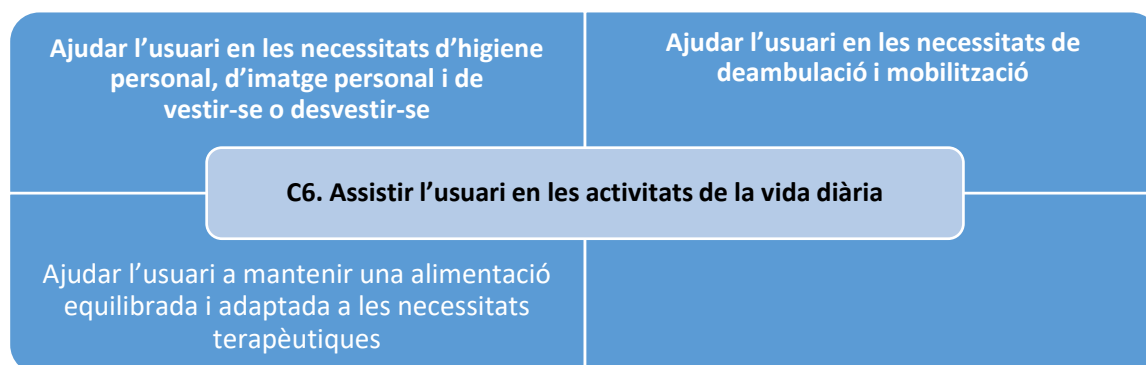
- 5.4.1. Relaciona els tipus d'aïllament i els materials necessaris per controlar infeccions nosocomials clarament i amb precisió segons la situació o context en què es troba.
- 5.4.2. Realitza les mesures de prevenció de les infeccions nosocomials i d'aïllament establertes tenint en compte les especificitats de l'entorn i les característiques de l'usuari, amb rigor i diligència.

Sabers associats

- Concepte d'*infeccions nosocomials*
 - La cadena epidemiològica i factors afavoridors
 - Agents causals
 - Cadena epidemiològica
 - Factors de risc
 - Les principals infeccions nosocomials
 - IN de les vies respiratòries
 - IN de les vies urinàries
 - IN de la ferida quirúrgica
 - Bacterièmies
 - Altres infeccions nosocomials
 - Tractament de les infeccions nosocomials
 - Prevenció de les infeccions nosocomials
 - Sistemes de vigilància epidemiològica
 - Programes hospitalaris
 - Mesures de control de la infecció
 - Mesures d'aïllament
 - Concepte d'aïllament
 - Tipus d'aïllament específics: protocols estàndard, protocols específics basats en la transmissió (gotes, aire, contacte amb pacients immunocompromesos, altres)
 - Col·locació de la roba d'aïllament o barrera
-

EIX D'ACTIVITATS DE LA VIDA DIÀRIA

C6. Assistir l'usuari en les activitats de la vida diària

La competència d'assistir l'usuari en les activitats de la vida diària pretén que l'aprenent sigui capaç d'ajudar a satisfer les necessitats bàsiques dels pacients com la higiene, la imatge personal o la deambulació i mobilització, mitjançant les activitats de la vida diària.

Ajudar l'usuari en les necessitats d'higiene personal i de vestir-se o desvestir-se consisteix a promoure, assistir o aplicar les tècniques higièniques i de neteja d'usuaris per millorar-ne la seguretat (prevenir infeccions), o tècniques d'imatge personal, com pentinar-se, que promouen el benestar físic i psicològic. La higiene és el conjunt d'activitats de la vida diària que es fan per mantenir nets la pell, els cabells, les dents o els genitals i que, a més de generar benestar, eviten i prevenen l'aparició de malalties i tenen com a finalitat evitar complicacions en l'estat de salut. D'altra banda, també es promou o realitza una altra activitat de la vida diària com és vestir-se i desvestir-se, o s'ajuda a fer-la, en funció de les necessitats de l'usuari, ja que és necessària en activitats preparatòries de l'usuari per a exploracions o l'aplicació de tècniques.

Ajudar l'usuari en les necessitats de deambulació i mobilització inclou l'assistència o l'aplicació de tècniques a persones que no són capaces de tenir mobilitat de manera autònoma, o bé han de fer repòs absolut o relatiu per tractar un problema de salut, afavorir la curació i reduir el dolor. L'aprenent ha de ser capaç d'intervenir en la mobilització del pacient o l'usuari fent ús de tècniques preventives de mecànica corporal i adoptar postures ergonòmiques, per fer el mínim esforç físic possible i tenir cura que no es produeixin lesions.

Ajudar l'usuari a mantenir una alimentació equilibrada i adaptada a les necessitats terapèutiques requereix que l'aprenent conegui de manera general les necessitats energètiques i les pautes per aconseguir una alimentació sana i equilibrada, així com les dietes terapèutiques. Inclou també la capacitat de facilitar l'alimentació per via oral aplicant les normes d'higiene alimentària i de manipulació d'aliments.

Referent d'avaluació

6.1 Facilitar la cura de la higiene, la imatge personal, l'acció de vestir-se i desvestir-se, i la necessitat de repòs i son en funció de les necessitats de l'usuari (SAN)

- 6.1.1. Relaciona de manera pertinent els productes de neteja i higiene corporal amb el pH de la pell. (CIE.APL)
- 6.1.2. Realitza els procediments per afavorir el repòs i el son de manera pertinent a les necessitats fisiològiques o a les alteracions del son de l'usuari.
- 6.1.3. Duu a terme tècniques d'higiene, d'imatge personal i de vestir-se i desvestir-se de manera adequada a l'usuari i a la seva situació, tenint en compte els protocols acuradament.

Sabers associats

- La pell i annexos cutanis
 - Histologia de la pell
 - Fisiologia de la pell
 - Patologies cutànies
 - Lesions primàries (coloració, contingut líquid i sòlid), lesions secundàries (escames, crostes, erosió, fissures, cicatrius, úlceres)
 - Malalties infeccioses de la pell més freqüents: bacterianes, víriques i micosi
 - Infestacions o parasitosis cutànies: pediculosi i sarna
 - Altres: tumors, psoriasi, dermatitis, etc.
- La higiene i la neteja de la pell
 - Normes bàsiques per a la higiene i la neteja de l'usuari
 - Els productes, materials i utensilis per a la higiene de l'usuari
- La cura i la imatge personal
 - Normes bàsiques per a la cura i la imatge de l'usuari
 - Els productes, materials i eines per garantir la cura i la imatge personal de l'usuari
- Tècniques d'higiene
 - L'atenció a les necessitats d'higiene de l'usuari
 - Pautes generals d'actuació. Tècniques d'higiene d'usuaris amb dificultat de transferència
 - Ajudes tècniques a la higiene de l'usuari
- Protocols d'higiene complets
 - Protocol de bany complet a la dutxa o banyera
 - Protocol de bany complet al llit
- Protocols d'higiene parcials
 - Protocols d'higiene dels genitals i canvi de bolquers
 - Protocol de la neteja de la boca i de les dents (usuari conscient/inconscient)
 - Protocol de la neteja dels peus
 - Protocol de la neteja dels ulls, orelles, cara, mans...
 - Protocol de neteja dels cabells al llit
- Tècniques d'imatge personal: pentinar, afaitar...

- Protocols de massatge
 - Efectes fisiològics del massatge
 - Maniobres i les tècniques bàsiques del massatge: lliscament, fregament, pressió o compressió, pastament profund i superficial, vibració, percussió i clapoteig
 - L'ús de vestimenta
 - Funcions de la vestimenta
 - Les ajudes tècniques per vestir i desvestir l'usuari
 - Normes bàsiques per vestir i desvestir l'usuari
 - Protocol de vestir i desvestir l'usuari enllitat
 - Protocol de vestir i desvestir l'usuari amb equipaments diversos (seroteràpia, sondatge vesical, redó, ostomies, traqueotomies...)
 - Protocol d'assistència en vestir i desvestir l'usuari segons el grau de mobilitat de la persona
 - La necessitat de repòs i son
 - Fisiologia del repòs i del son
 - Alteracions/trastorns del son
 - Procediments per afavorir el repòs i el son (alguns consells senzills, cures d'infermeria per afavorir el son, medicació relacionada amb el son, etc.)
-

6.2. Facilitar la mobilització de l'usuari en el seu medi tenint en compte el seu estat (SAN)

- 6.2.1. Identifica amb precisió les forces que actuen quan es fan mobilitzacions tenint en compte la higiene postural. (CIE.APL)
- 6.2.2. Relaciona de manera coherent el funcionament del sistema locomotor, els principis fonamentals de la mecànica corporal, les posicions que poden adoptar els usuaris en funció del seu estat o les necessitats de manera estructurada.
- 6.2.3. Efectua els protocols de transferència i mobilització aplicant les tècniques adequades per a una mobilització correcta de l'usuari i la higiene postural d'aquest darrer i de si mateix.
- 6.2.4. Aplica adequadament les tècniques específiques per prevenir o tractar les lesions relacionades amb la dependència.

Sabers associats

- Anatomia i fisiologia de l'aparell locomotor
 - Els ossos i l'esquelet
 - Les articulacions
 - Els músculs
 - Les malalties més comunes de l'aparell locomotor: artrosi, osteoporosi, artritis, fractures, hèrnia discal, esquinç, contractura, fibromiàlgia, etc.
 - Normes bàsiques de la mecànica corporal (per al pacient enllitat, assegut i dret) i l'ergonomia (higiene postural) de l'usuari i del cuidador
 - La deambulació de l'usuari
 - Normes generals per a l'ajuda a la deambulació
 - Ajudes tècniques a la deambulació: crosses, caminadors, bastons, cadira de rodes, etc.
 - Les posicions corporals de la persona i les seves àrees corporals
 - La mobilització i el transport de l'usuari
 - La mobilització de les persones dependents
 - Els canvis posturals; mobilitzacions dins del llit
 - El transport de les persones amb deficiències de mobilitat
 - Protocols de transferència de l'usuari des del llit-butaca, butaca-llit, llit-llitera, llit-cadira de rodes; mobilització d'un pacient fent servir l'elevador mecànic
 - Lesions relacionades amb la dependència
 - Classificació: úlceres per pressió, lesions cutànies associades a la humitat, lesions per fricció, lesions combinades (pressió-humitat, pressió-fricció, humitat-fricció, multifactorials)
 - Localització i factors que predisposen a l'aparició de lesions relacionades amb la dependència
 - Prevenció de les LRD: cures de la pell, control de la pressió i canvis posturals
 - Cures de tractament de les LRD: cures específiques, neteja, desbridament, maneig de la càrrega bacteriana
 - Productes per al tractament de les LRD
-

6.3. Ajudar a l'usuari a mantenir una alimentació equilibrada i adaptada a les necessitats terapèutiques (SAN)

- 6.3.1. Identifica amb precisió els tipus de nutrients, les seves funcions i l'aportació nutricional. (CIE.APL)
- 6.3.2. Empra amb precisió les tècniques de manipulació i conservació d'aliments en condicions higièniques i d'asèpsia.
- 6.3.3. Dona suport en la ingesta oral de l'usuari que ho requereixi, verificant l'alimentació de manera adequada a les seves necessitats, característiques i perfil.

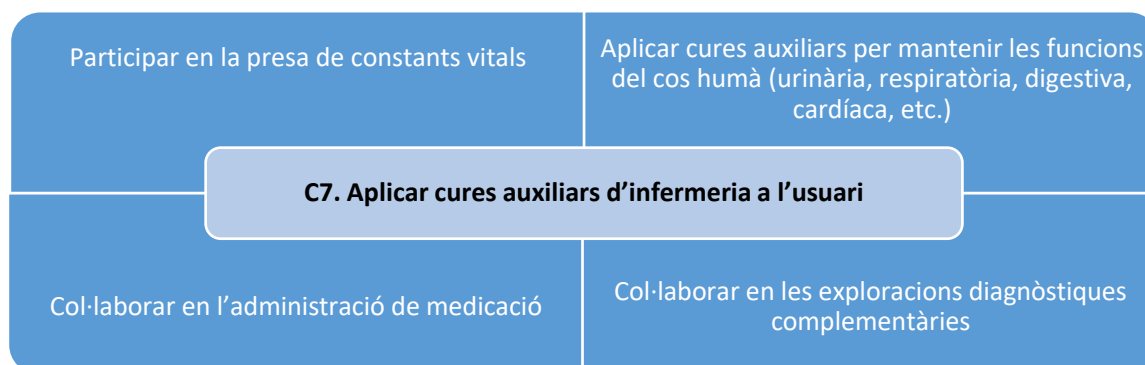
Sabers associats

- Les necessitats energètiques de les persones i els nutrients
 - Necessitats nutricionals i aportacions recomanades segons l'edat, el sexe, l'activitat física, les patologies, etc.
 - Hidrats de carboni, proteïnes, lípids, vitamines, sals minerals i aigua
- Els grups d'aliments
 - Cereals i derivats, verdures i hortalisses, fruites, làctics i derivats, carns, peixos i ous, llegums, olis i greixos, fruita seca crua, sucres, dolços i begudes ensucrades
 - Pautes per aconseguir una alimentació sana i equilibrada
 - El concepte de *ració alimentària*
 - Consells alimentaris
- Les dietes terapèutiques
 - Les dietes per a malalties concretes: persones obeses, diabètiques, hipercolesterolèmiques, hipertenses; dietes en patologies digestives, dietes per a al·lèrgics i intolerants, etc.
 - Les dietes per a altres situacions: dieta absoluta, dieta líquida, dieta tova, dieta lleugera, dieta hipoproteica, dieta hiperproteica, dieta astringent, dieta laxant, dieta suau, dieta pobra en greixos, etc.
 - Altres dietes: per a proves diagnòstiques, per a l'estudi de càncers digestius, etc.
- La higiene alimentària i la manipulació d'aliments
 - Concepte de *seguretat alimentària*. Prevenció: sistema d'autocontrol en seguretat alimentària (APPCC i prerequisits)
 - Comercialització dels aliments. Envasat, etiquetatge i seguretat alimentària
 - Principals mètodes de conservació d'aliments: fred, calor, aigua, altres
 - Malalties de transmissió alimentària
 - Contaminació dels aliments: tipus de contaminants i perills (biològics, físics i químics)
 - Material de descontaminació, neteja, desinfecció i esterilització dels locals i dels equipaments
 - Principals propietats dels constituents alimentaris que s'utilitzen en les tècniques culinàries: cuinar per expansió i concentració. Estat físic i emulsió, difusió, solubilitat dels pròtids, lípids, glúcids, suspensió a l'aigua

- Modificacions fisicoquímiques dels constituents que intervenen en les preparacions culinàries i com a resultat de l'acció de l'aire, de la calor o dels àcids
- La col·laboració a l'hora de l'àpat
 - Les persones malaltes i el menjar. Comportament alimentari, costums alimentaris, trastorns psicològics (anorèxia, bulímia), percepció sensorial dels aliments, propietats organolèptiques dels aliments
 - Les funcions de l'auxiliar en relació amb el menjar
- L'alimentació per via oral
 - Ajuda i dependència
 - Protocol per donar el menjar a persones dependents
 - Evitar l'aspiració bronquial

EIX DE CURES AUXILIARS D'INFERMERIA

C7. Aplicar cures auxiliars d'infermeria a l'usuari

La competència d'aplicar cures auxiliars d'infermeria constitueix l'eix central de les competències professionals del TCAI, atès que comprèn l'aplicació de tècniques emprades tant per mesurar, registrar i controlar constants vitals, com per prevenir o actuar en cas d'afectacions detectades en l'usuari. A més a més, dins d'aquesta competència, l'aprenent ha de saber col·laborar en l'administració de medicació prescrita pel facultatiu i en les exploracions diagnòstiques (imatge, anàlisis clíniques, citològiques, etc.).

Participar en la presa de constants vitals inclou la mesura dels paràmetres considerats com a constants vitals, com són els valors del pols, la freqüència respiratòria, la temperatura i la pressió arterial. Per fer totes aquestes tècniques per mesurar les constants vitals, l'aprenent ha de ser capaç de preparar el material necessari segons el protocol que cal efectuar, tenint en compte les circumstàncies o observacions per aplicar-lo.

Aplicar tècniques, procediments i cures auxiliars relacionades amb els aparells o sistemes del cos humà (digestiu, nerviós, respiratori, excretor, cardiovascular, limfàtic, endocrí) requereix que l'aprenent conegui de manera general els fonaments de les estructures dels aparells, les seves funcions, les malalties més freqüents i, sobretot, els materials i instruments necessaris per portar a terme les tècniques i procediments de les cures auxiliars d'infermeria, tant de tipus preventiu com d'actuació.

A més a més, el tècnic en cures auxiliars d'infermeria col·labora en l'administració de medicaments, per la qual cosa ha d'identificar el fàrmac que administrarà per via oral, rectal o tòpica, segons la prescripció facultativa, respectant la intimitat i procurant el benestar de l'usuari.

Finalment, l'aprenent col·labora en les exploracions diagnòstiques. Això implica conèixer de manera bàsica els fenòmens físics que s'observen en les diverses proves diagnòstiques, així com conèixer les proves existents. De la mateixa manera, ha de saber fer les cures pertinents en cadascuna de les exploracions a l'usuari.

Referent d'avaluació

7.1 Aplicar tècniques per mesurar, registrar i controlar les constants vitals (SAN)

- 7.1.1 Interpreta rigorosament els gràfics de registres de les constants vitals. (MAT.APL)
- 7.1.2 Efectua rigorosament i amb precisió la mesura de la freqüència cardíaca i la respiratòria, de la saturació d'oxigen, de la tensió arterial i de la temperatura, segons el protocol establert.
- 7.1.3 Realitza atencions pertinents per millorar les alteracions de les constants vitals de manera adequada a la situació i necessitat de l'usuari.

Sabers associats

- Concepte de *constants vitals*
- La temperatura corporal
 - Factors que regulen la temperatura corporal
 - Valors de mesura de la temperatura corporal
 - La mesura de la temperatura a través de tècniques no invasives: temperatura axil·lar, rectal, oral, òtica, altres
 - Registre de les dades de temperatura
 - Protocols d'actuació en relació amb les alteracions de la termoregulació
- La funció respiratòria
 - Aspectes que cal valorar
 - Zones de mesuratge de la freqüència respiratòria
 - Valors normals
 - Tècnica de mesuratge de la respiració a través de mètodes visuals i palpatoris
 - Registre de les dades de freqüència respiratòria
 - Protocols d'actuació en relació amb les alteracions de la freqüència respiratòria
- Oximetria del pols o la saturació d'oxigen a la sang
 - Aspectes que cal valorar en la pulsioximetria
 - Valors habituals
 - Mesura de la pulsioximetria i registre de les dades
- El pols o freqüència cardíaca
 - Aspectes que cal valorar en el pols perifèric
 - Zones de mesuratge del pols perifèric, el pols apical i altres
 - Valors habituals
 - Instruments de mesuratge de la freqüència cardíaca pel mètode manual i l'electrònic
 - Registre de les dades de freqüència cardíaca
 - Protocols d'actuació en relació amb les alteracions de la freqüència cardíaca
- La pressió arterial
 - Alteracions de la pressió arterial
 - La pressió venosa central
 - Valors habituals
 - Instruments de mesuratge pel mètode manual i l'electrònic
 - Registre de les dades de la pressió arterial
 - Protocols d'actuació en relació amb les alteracions de la tensió arterial

7.2 Aplicar tècniques auxiliars en els casos en què l'usuari presenti una afectació (digestiva, nerviosa, respiratòria, excretora, cardiovascular, limfàtica, neurodegenerativa o endocrina) (SAN)

- 7.2.1 Relaciona clarament i amb precisió les estructures i funcions del sistema afectat amb les patologies, malalties o alteracions més freqüents.
- 7.2.2 Aplica mesures, tècniques o protocols de cures auxiliars preventives de manera pertinent i adequada a la funció afectada de l'usuari.
- 7.2.3 Aplica mesures, tècniques o protocols de cures auxiliars d'actuació de manera pertinent i adequada a la funció afectada de l'usuari.
- 7.2.4 Prepara amb precisió i rigor el material o els equips necessaris en funció de les afectacions detectades en l'usuari.
- 7.2.5 Descriu exhaustivament l'anatomia, la fisiologia i el funcionament dels diferents sistemes del cos humà. (CIE.APL)

Sabers associats

- El sistema nerviós
 - Anatomia i fisiologia del sistema nerviós
 - Les patologies del sistema nerviós: demències, Parkinson, TC, AVC, epilèpsia
 - Les atencions al malalt neurològic: actuacions en l'atenció en la demència senil, Parkinson, AVC
 - Detecció d'alteracions en els nivells de consciència
 - Valors habituals i escala de valoració (Glasgow)
 - Proves diagnòstiques: l'encefalograma i el TAC
- El dolor
 - Tipus de dolor
 - Fisiologia i percepció
 - Obstacles i respostes al dolor
 - Procediments per controlar el dolor
 - Escales de valoració del nivell de dolor
- El sistema endocrí
 - Anatomia i fisiologia del sistema endocrí
 - Malalties endocrines més freqüents
 - La diabetis mellitus i l'atenció al pacient diabètic
 - Fisiopatologia de la diabetis
 - Tipus de diabetis
 - Signes i símptomes de la diabetis
 - Prevenció i tractament de la diabetis
 - Complicacions agudes i cròniques de la diabetis
 - L'autocura i l'autocontrol
 - Instruments d'autoanàlisi
- L'aparell respiratori
 - Anatomia i fisiologia de l'aparell respiratori
 - Les patologies de l'aparell respiratori: vies superiors, inferiors i pulmons

- Ajudar el pacient amb dificultats respiratòries
 - Valorar la necessitat de respirar: secrecions, expectoració, tos i cianosi
 - Tipus de respiració; sorolls respiratoris
 - Exercicis respiratoris
 - L'eliminació de secrecions (respiracions profundes, espiròmetre incentivat, clapoteig i drenatges posturals)
 - L'oxigenoteràpia
 - La determinació de la concentració d'oxigen en sang
 - Sistemes de subministrament d'oxigen
 - Dispositius d'administració d'oxigen
 - El procediment d'administració d'oxigen
 - El pacient traqueotomitzat: la traqueotomia i les cures de la traqueotomia
 - La ventilació assistida: ventilació manual i ventilació automàtica amb respiradors. Cura de la boca del pacient amb respiradors
 - Aspiració de secrecions respiratòries
- L'aparell cardiovascular
 - La circulació i l'aparell circulatori
 - Els vasos sanguinis
 - L'anatomia dels vasos sanguinis
 - Els efectes de la circulació de la sang
 - La sang
 - Composició de la sang
 - Els grups sanguinis
 - Anatomia i fisiologia del cor
 - Patologies i alteracions més comunes de l'aparell cardiovascular
 - Flebitis, tromboflebitis, arterioesclerosi, HTA, angina de pit, infart de miocardi...
 - Protocols d'actuació en relació amb la cura de VVC i VVP
 - Protocols de col·laboració en la realització de l'electrocardiograma
 - Protocol de col·laboració en una transfusió sanguínia
- El sistema limfàtic
 - Anatomia, fisiologia i patologia del sistema limfàtic
 - Col·laboració en les tècniques per afavorir la circulació sanguínia i limfàtica
- L'aparell excretor
 - L'excreció i l'aparell excretor
 - L'excreció
 - L'aparell excretor i les seves funcions
 - Anatomia i fisiologia de l'aparell excretor
 - La formació i l'excreció de l'orina
 - L'orina. Composició i variacions en l'aspecte de l'orina
 - Altres funcions de l'aparell excretor
 - La regulació de la concentració d'ions
 - La regulació del pH
 - La regulació de la tensió arterial
 - Altres funcions
 - Patologies de l'aparell excretor

- Protocol d'ajuda a l'usuari amb incontinència vesical
 - Ajuda a la col·locació i el manteniment de l'urocol·lector
 - Ajuda a la col·locació i el manteniment del sondatge vesical
 - Canvi i buidatge de la bossa de diüresi
 - Obtenció de mostres
 - Neteja i manteniment de la sonda permanent
 - Control i registre del balanç hídric
 - El tractament substitutiu renal
 - Diàlisi peritoneal
 - Hemodiàlisi
 - Cures de la fístula arteriovenosa (FAV)
 - Trasplantament de ronyó
 - El tractament conservador com a alternativa
 - L'aparell digestiu
 - Anatomia i fisiologia de l'aparell digestiu
 - La patologia de l'aparell digestiu: malalties del tub digestiu i de les glàndules annexes
 - La femta i les seves variacions
 - L'obesitat
 - L'atenció al pacient digestiu
 - Pacient ostomitzat (complicacions dels estomes, dispositius per a la cura d'estomes, cures de la pell al voltant dels estomes)
 - El sondatge rectal
 - L'administració d'ènemes
 - L'alimentació enteral
 - Alimentació per sonda nasogàstrica: la tècnica de col·locació, manteniment i retirada de l'SNG. La tècnica d'alimentació per SNG i les seves complicacions
 - Alimentació per gastrostomia: la col·locació de la sonda, les cures d'infermeria de la ferida quirúrgica i per al manteniment de la sonda, l'administració de l'aliment per la sonda i problemes derivats
 - L'alimentació parenteral
 - Les solucions de nutrients i les seves vies d'administració
 - Les atencions al catèter de nutrició parenteral
 - La tècnica d'infusió de la nutrició, els riscos i la retirada de la nutrició parenteral
-

7.3 Col·laborar en l'administració de medicació (SAN)

- 7.3.1 Descriu de manera precisa els principis actius i la metabolització dels fàrmacs dins de l'organisme. (CIE.APL)
- 7.3.2 Relaciona de manera pertinent les vies d'administració de fàrmacs amb les característiques anatòmiques de la zona, el procediment d'administració i les precaucions que cal tenir en compte segons l'usuari.
- 7.3.3 Prepara i administra fàrmacs (per via oral, sublingual, inhalatòria, genitourinària, rectal, tòpica, capil·lar i subcutània) amb precisió i rigor respectant el benestar i la seguretat de l'usuari.

Sabers associats

- Administració de medicaments
 - Vies d'administració de medicaments: oral, sublingual, capil·lar rectal, tòpica, òtica, ocular, aerosol, inhalatòria, genitourinària i subcutània
 - La medicació parenteral
 - Nocions de farmacovigilància
 - Característiques fonamentals anatomofisiològiques de les zones utilitzades
 - Vigilància de l'usuari amb equip de perfusió i seroteràpia
 - Protocol de preparació i d'administració de medicació a l'usuari
 - Protocol d'administració de la medicació per les vies oral, tòpica i rectal, en la posició anatòmica corresponent
 - Protocol de preparació del material per administrar fàrmacs per la via parenteral
 - Valoració de les cures dels usuaris amb seroteràpia
-

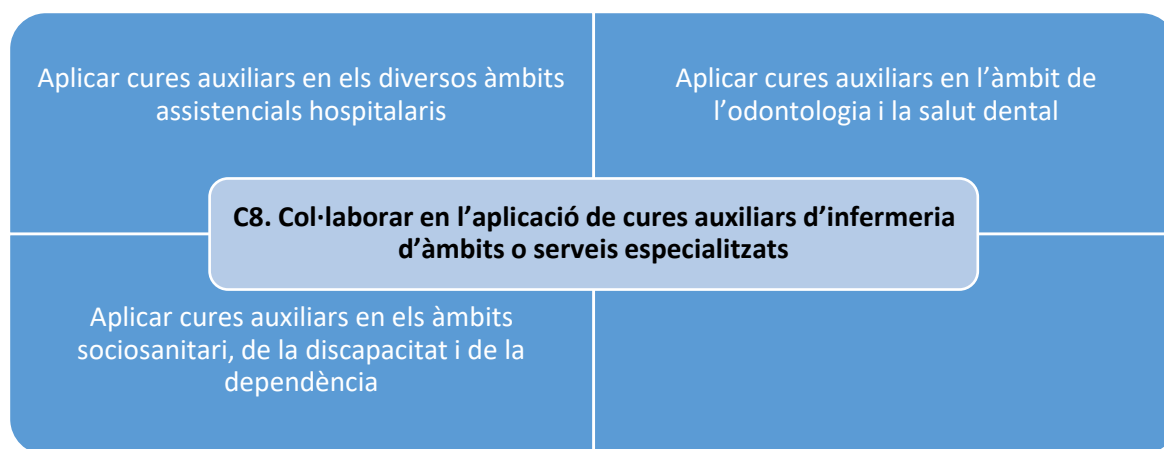
7.4 Col·laborar en les exploracions diagnòstiques complementàries (SAN)

- 7.4.1 Distingeix els fenòmens físics en les diverses proves diagnòstiques. (CIE.APL)
- 7.4.2 Identifica les diverses exploracions complementàries (per imatge, anàlisis clíniques, medicació d'impulsos elèctrics, exàmens anatomopatològics i citològics).
- 7.4.3 Realitza les cures auxiliars d'infermeria amb precisió i rigor en relació amb les exploracions complementàries a l'usuari.

Sabers associats

- Els exàmens anatomopatològics i citològics: biòpsia, aspiració
- Les exploracions complementàries
 - Tècniques de diagnòstic per la imatge: ecografia, endoscòpia, radiodiagnòstic, gammagrafia, ressonància magnètica
 - Laboratori d'anàlisis clíniques
 - La medicació d'impulsos elèctrics: ECG, EEG, EMG

C8. Col·laborar en l'aplicació de cures auxiliars d'infermeria d'àmbits o serveis especialitzats

La competència “Col·laborar en l'aplicació de cures auxiliars d'infermeria d'àmbits o serveis especialitzats” preveu que l'aprenent, a més de ser capaç d'aplicar tècniques i cures bàsiques, sigui capaç de portar a terme tasques auxiliars per donar suport a serveis especialitzats i als diferents àmbits assistencials o serveis especialitzats, com l'atenció primària, l'atenció hospitalària, els centres sociosanitaris o els centres d'odontologia i salut dental.

Aplicar cures auxiliars en els diversos àmbits assistencials hospitalaris inclou que l'aprenent sigui capaç de donar suport amb tasques auxiliars d'infermeria als serveis especialitzats hospitalaris com cirurgia, obstetrícia i ginecologia o urgències.

Pel que fa a l'àmbit quirúrgic, ha de ser capaç de col·laborar en l'aplicació de cures auxiliars d'infermeria perioperatories, preoperatories, intraoperatories i postoperatories. A l'àrea d'urgències l'aprenent ha de ser capaç de col·laborar en els protocols de suport vital i d'atenció bàsica a l'usuari en situació crítica, així com mantenir l'estoc del material necessari del carretó d'aturades i dels boxs d'urgències. En l'àmbit maternoinfantil les cures auxiliars d'infermeria són les relatives al part i el puerperi, en què es proporcionen les cures necessàries tant a la mare com al nounat en el moment del part. Així mateix, l'àmbit assistencial aplica cures auxiliars col·laborant en l'atenció i l'aplicació de cures pal·liatives.

Aplicar cures auxiliars en l'àmbit de l'odontologia i la salut dental suposa que l'aprenent desenvolupi les capacitats necessàries per col·laborar en les tècniques de suport d'odontoestomatologia, en els procediments d'higiene personal bucodental i en les tècniques de radiodiagnòstic dental. A més a més, ha de ser capaç de preparar el camp operatori i l'usuari segons el protocol tècnic específic i les normes de seguretat i qualitat establertes. D'altra banda, l'aprenent ha de ser capaç de controlar la higiene de l'equipament bàsic de la consulta dental, que inclou un equip dental, un sistema de radiodiagnòstic, un sistema de bioseguretat i control d'infeccions i els aparells, l'instrumental i el material per dur a terme els tractaments.

Aplicar cures auxiliars en els àmbits sociosanitari, de la discapacitat i la dependència, tant domiciliàries com institucionals, es refereix al fet que l'aprenent ha de ser capaç de participar en la detecció de les demandes i de les necessitats d'atenció sanitària de persones amb discapacitat i dependència, així com en l'aplicació de tècniques de cures auxiliars d'infermeria de manera adaptada a les necessitats i les característiques de les persones amb discapacitat i dependència.

Referent d'avaluació

8.1. Col·laborar en l'aplicació de tècniques auxiliars donant suport a l'àrea quirúrgica (SAN)

- 8.1.1 Duu a terme clarament i amb precisió les atencions en el preoperatori de les intervencions quirúrgiques més freqüents així com les diferents exploracions complementàries (per imatge, anàlisis clíniques, mesura d'impulsos elèctrics, exàmens anatomopatològics i citològics).
- 8.1.2 Relaciona de manera acurada els protocols de preparació i d'acomodament de l'usuari amb la fase d'operació.
- 8.1.3 Realitza les cures bàsiques a l'usuari en la fase del postoperatori amb precisió i rigor.

Sabers associats

- Espais de l'àrea quirúrgica
 - Característiques de l'àrea quirúrgica
 - Normes per a la circulació correcta al quiròfan
 - Personal d'infermeria de l'àrea quirúrgica: perfil i funcions
 - Tipus de cirurgia
 - Procediments quirúrgics
 - Fase preoperatoria
 - Preparació psíquica i física
 - Trasllat al quiròfan
 - Fase operatoria
 - Tipus d'intervencions quirúrgiques
 - L'anestèsia
 - L'instrumental quirúrgic bàsic
 - Fase postoperatoria
 - Complicacions quirúrgiques
 - Atencions durant el postoperatori immediat
 - Atencions durant el postoperatori tardà
 - Els drenatges quirúrgics
 - Diferents tipus de drenatges
 - Les cures d'infermeria que necessiten els drenatges
 - Les ferides quirúrgiques
 - El procés normal de guariment
 - Les complicacions del guariment de les ferides
 - La cura de les ferides
-

8.2. Col·laborar en l'atenció i l'aplicació de cures pal·liatives (SAN)

- 8.2.1 Aplica amb precisió les atencions i els protocols en cures pal·liatives a l'usuari i els cuidadors principals.
- 8.2.2 Relaciona amb precisió les accions adequades per procurar mantenir el benestar de l'usuari i els cuidadors principals amb el procés de la malaltia terminal, la mort i el dol.
- 8.2.3 Aplica amb precisió les cures *post mortem* seguint els protocols establerts.

Sabers associats

- La malaltia terminal i la mort
 - L'atenció a persones amb malalties terminals
 - Les cures pal·liatives
 - Les unitats de cures pal·liatives
 - L'atenció a la família
 - Decisions i actituds terapèutiques
 - El benestar. L'escala ESAS
 - Característiques del dolor centrat en pacients terminals
 - Reaccions de la persona amb una malaltia en fase terminal
 - Atencions físiques, psicològiques, socials i espirituals
 - L'agonia i els signes de la mort
 - Protocol d'actuació relatiu a l'analgèsia (dolor)
 - Protocol de cures *post mortem*
 - La pèrdua i el dol
 - Què és el dol
 - Tipus de dol
 - El professional sanitari i el dol
 - La síndrome d'esgotament professional (*burnout*) i els estressors del medi hospitalari
 - Què és el *burnout*
 - Estressors del medi hospitalari
 - La mesura de l'estrès
 - Prevenció de la síndrome d'esgotament professional
-

8.3 Col·laborar en l'atenció i l'aplicació de cures auxiliars maternoinfantils (SAN)

- 8.3.1 Relaciona clarament i amb precisió l'anatomia i la fisiologia de l'aparell reproductor masculí i femení amb les patologies associades, i les característiques i fases de l'embaràs i el part, amb les cures i atencions necessàries.
- 8.3.2 Aplica les atencions en el puerperi i les cures bàsiques en neonatologia i pediatria de manera adequada a l'usuari.
- 8.3.3 Interpreta amb precisió els gràfics del desenvolupament físic de l'infant.
(MAT.APL)

Sabers associats

- La reproducció humana
 - Fonaments anatomofisiològics de l'aparell genital femení i el masculí
 - Patologies de l'aparell reproductor femení i del masculí
 - L'embaràs, el part i el puerperi
 - Desenvolupament de l'embrió
 - Canvis en la dona durant l'embaràs
 - Cures i atencions de la gestant durant l'embaràs, el part i el puerperi
 - El nounat
 - Característiques morfològiques i anatòmiques
 - Característiques fisiològiques
 - Valoració inicial i primeres cures del nounat
 - Cures generals del nounat
 - Higiene del nounat
 - Vestiment del nounat
 - Alimentació del nounat
 - Lactància materna i lactància artificial
 - Seguiment del lactant
 - Control del pes
 - Control de la talla
 - Mesura del perímetre cranial
 - Vacunacions
 - Nocions bàsiques de neonatologia i pediatria
 - Les funcions del TCAI en la unitat maternoinfantil (neonatologia i pediatria)
-

8.4 Col·laborar en l'atenció de la salut mental (SAN)

- 8.4.1 Reconeix amb precisió les necessitats psicològiques bàsiques i les reaccions habituals de les persones davant la malaltia.
- 8.4.2 Relaciona de manera coherent la simptomatologia principal dels trastorns de salut mental més freqüents amb les pautes generals d'actuació en el seu àmbit.
- 8.4.3 Aplica mètodes de manera adequada per prevenir o disminuir l'ansietat i de suport psicològic de l'usuari garantint al màxim el respecte a la dignitat de la seva persona, tenint en compte la seva individualitat i vetllant per la seva seguretat.

Sabers associats

- La salut mental de l'usuari i del cuidador
 - Què són les malalties mentals
 - Trastorns de tipus neuròtic
 - Què són els trastorns neuròtics
 - Trastorns neuròtics més freqüents
 - Trastorns de tipus psicòtics
 - Què són els trastorns psicòtics
 - Síntomes i manifestacions dels trastorns psicòtics
 - El tractament
 - La depressió
 - Què és la depressió
 - Causes i tipus de depressió
 - Síntomes i manifestacions
 - Trastorns de la personalitat
 - Què són els trastorns de la personalitat
 - Diferents tipus de trastorns
 - Trastorns de la infància i l'adolescència
 - El retard mental
 - Anorèxia nerviosa i bulímia
 - Trastorns orgànics mentals
 - Les demències
 - L'atenció a persones amb malalties mentals
 - Atendre persones amb problemes psíquics
 - Atendre persones amb trastorns psicòtics
 - Atendre persones amb retard mental
 - Atendre persones amb Alzheimer
 - L'atenció de les famílies de persones amb malalties mentals
 - Educar la família
 - Les famílies de pacients psicòtics
 - Les famílies de nens amb retard mental
 - Les famílies del pacient amb anorèxia o bulímia
 - La família del pacient amb Alzheimer
-

8.5 Col·laborar en l'aplicació de tècniques auxiliars de salut bucodental (SAN)

- 8.5.1. Relaciona amb precisió les estructures anatòmiques de la cavitat bucodental, les peces dentàries amb les seves característiques i la seva ubicació de manera rigorosa.
- 8.5.2. Realitza amb pulcritud i precisió les operacions de condicionament i de manteniment del material i l'instrumental odontològic, així com dels equips radiogràfics bucodentals, tenint en compte les característiques i el funcionament.
- 8.5.3. Prepara eficientment el camp operatori amb els materials i l'instrumental indicats, en les condicions asèptiques, d'il·luminació i d'operativitat necessàries en funció de la tècnica o intervenció odontològica.
- 8.5.4. Aplica amb rigor el protocol de preparació de l'usuari, les tècniques de suport d'odontoestomatologia i les tècniques de suport al radiodiagnòstic dental segons el protocol tècnic específic i les normes de qualitat establertes.

Sabers associats

- La cavitat bucal
 - Anatomia i patologia
 - El material i l'instrumental bucodental
 - La butaca: funcions, moviments i elements adaptables
 - L'instrumental manual i rotatori
 - Control de la infecció del material i l'instrumental bucodental
 - Odontologia conservadora
 - Instrumental, material i procediments
 - Endodòncia i cirurgia
 - Instrumental i materials
 - Pròtesis i ortodòncia
 - Instrumental i materials
 - La radiologia dental
 - Raigs X
 - Tècniques radiogràfiques odontològiques, intraorals, extraorals i tècniques especials
 - Principis bàsics generals del sistema de protecció radiològica
 - Protocol de preparació del pacient i condicionament en la butaca
 - Tècniques a quatre mans: transferència d'instrumental de mà, transferència d'altres instruments i materials, aspiració de fluids i control de la visibilitat
 - Tècniques d'higiene bucodental
-

8.6 Col·laborar en l'atenció de l'usuari en l'àmbit de la diversitat funcional o la dependència (SAN)

- 8.6.1 Detecta proactivament les demandes i necessitats d'atenció sanitària dels usuaris amb diversitat funcional.
- 8.6.2 Detecta proactivament les demandes i necessitats d'atenció sanitària dels usuaris amb dependència / gent gran.
- 8.6.3 Aplica tècniques i protocols de manera adaptada a la situació de discapacitat o dependència, garantint el respecte a la dignitat de la persona i tenint en compte la seva individualitat.

Sabers associats

- El procés d'envelliment
 - Els canvis inherents al procés d'envelliment i l'esperança de vida (biopsicosocials)
 - L'envelliment: canvis biològics, psíquics i socials
 - Cures de l'auxiliar d'infermeria
 - Problemes de salut i malalties relacionades amb l'edat
 - L'atenció a les persones en situació de dependència / gent gran
 - Les escales de valoració de la vida diària per conèixer el grau de dependència
 - Recursos sociosanitaris per a l'atenció a les persones grans (centres de dia, habitatges tutelats, casals)
 - El model d'atenció centrada en la persona
 - Prevenció de la dependència
 - Activitat física
 - Alimentació saludable
 - Salut, seguretat i relacions socials
 - L'atenció a les persones amb diversitat funcional
 - Tipologies de diversitat funcional física: motora i sensorial, intel·lectual
 - Necessitats i demandes de les persones amb diversitat funcional
 - La cartera de serveis per a persones amb diversitat funcional
-

8.7 Col·laborar en l'aplicació de tècniques auxiliars donant suport a l'àrea d'urgències (SAN)

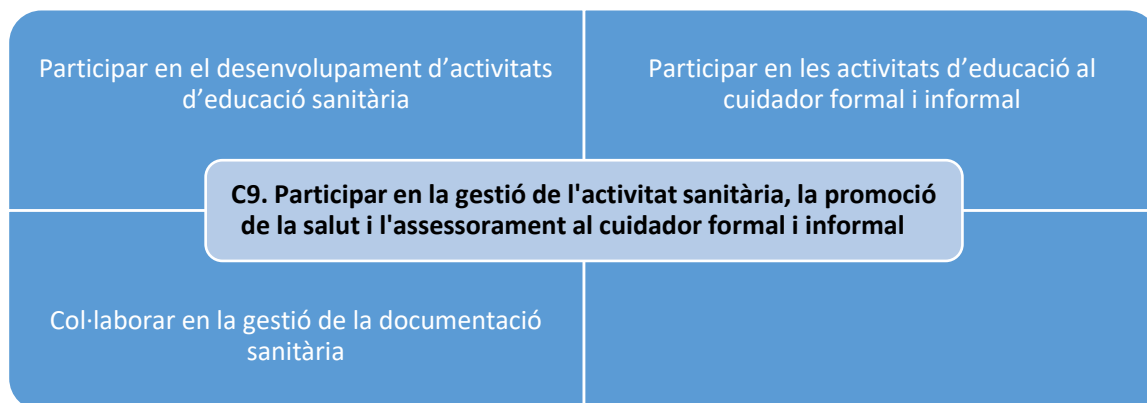
- 8.7.1 Descriu clarament i amb precisió els protocols de suport vital en situacions crítiques.
- 8.7.2 Manté eficientment l'estoc del material necessari del carretó d'aturades i dels boxs d'urgències.
- 8.7.3 Aplica rigorosament els protocols d'acomodament i d'atenció bàsica de l'usuari de l'àrea d'urgències.

Sabers associats

- El pacient inconscient i politraumatitzat
 - Signes de compromís vital en les poblacions adulta, infantil i lactant
 - Sistemes d'emergències
 - Els materials i aparells a l'àrea d'urgències
 - Mètodes de triatge simple
 - Aplicació de tècniques de suport vital
 - Desfibril·lació externa semiautomàtica (DEA)
 - Atenció inicial en lesions per agents físics (traumatismes, calor o fred, electricitat i radiacions)
 - Atenció inicial en lesions per agents químics i biològics
 - Atenció inicial en patologia orgànica d'urgència
 - Procediments d'immobilització i mobilització
 - Avaluació de la necessitat de trasllat
 - Posicions de seguretat i espera
 - Tècniques d'immobilització i tècniques de mobilització
 - Confecció de lliteres i materials d'immobilització
 - Protocol d'actuació bàsica de l'usuari de l'àrea d'urgències
 - Protocol d'acomodament de l'usuari de l'àrea d'urgències
 - Primers auxilis
 - Els objectius i límits dels primers auxilis
 - Marc legal, responsabilitat i ètica professional
 - Tipus d'accidents i les seves conseqüències
-

EIX DE PROMOCIÓ DE LA SALUT

C9. Participar en la gestió de l'activitat sanitària, la promoció de la salut i l'assessorament al cuidador formal i informal

La promoció de la salut és el conjunt d'activitats que es duen a terme amb l'objectiu d'incrementar el benestar dels ciutadans actuant sobre els determinants de la salut abans que es produeixin les malalties.

La promoció de la salut a l'àmbit sanitari actua, d'una banda, des de l'educació sanitària per fomentar conductes saludables i, d'altra banda, des de la medicina preventiva, intervenint en la prevenció de malalties transmissibles o cròniques i accidents. Per exemple, es promou la salut des de l'educació sanitària evitant que la societat incorpori hàbits, comportaments, estils de vida i actituds que puguin ser perjudicials, com el consum de tabac, alcohol i drogues, o potenciant l'activitat i l'exercici físic en ambients saludables o l'alimentació saludable.

A més, les organitzacions sanitàries no només tenen la responsabilitat de promocionar i vetllar per la salut del ciutadà, sinó que també té l'objectiu de prestar-li l'atenció sanitària que necessita i gestionar-ne les dades i tasques que, en definitiva, formaran part d'una gran estructura: el sistema sanitari.

Col·laborar en la gestió de l'organització sanitària es refereix a participar en una organització empresarial amb unes particularitats d'una gran complexitat, que té com a objectiu prestar una atenció sanitària de qualitat, amb la direcció d'una organització jeràrquica i determinada per una estructura interna. Així doncs, cal identificar les competències del personal sanitari en el marc del treball multidisciplinari i de les pròpies tasques i responsabilitats, com gestionar la documentació sanitària i la informació del pacient/usuari en les àrees de la seva competència, i col·laborar en el compliment dels protocols i la normativa sanitària i laboral vigent.

La participació en el desenvolupament d'activitats d'educació sanitària es refereix a totes les actuacions que pretenen que la comunitat en general estigui informada respecte a la salut i les malalties, actuacions dirigides al fet que la comunitat adquireixi o mantingui hàbits saludables, aprengui a fer un bon ús dels serveis de salut i identifiqui com pot millorar el medi ambient en què viu per millorar el seu estat de salut.

L'aprenent pren part en la promoció de la salut en exercir les tasques pròpies facilitant informació sanitària i de salut, mitjançant l'ús de mètodes educatius com l'entrevista clínica, el mètode expositiu, debats dirigits, seminaris de salut, sales de demostració o mètodes indirectes com cartells i infografies o recursos TIC.

Participar en les activitats d'educació al cuidador informal consisteix en el fet que, tot i que els usuaris compten amb el seguiment i el suport del sistema sanitari, en el cas de les persones dependents o dels pacients crònics que viuen al seu domicili és la persona cuidadora principal qui assumeix la majoria d'activitats i responsabilitats de l'atenció domiciliària, qui coordina les cures i n'assegura la continuïtat. Per tant, cal fer-li recomanacions per tenir-ne cura, gestionar el desgast emocional i efectuar la higiene a persones en situació de dependència.

La persona cuidadora que conviu més hores amb el pacient té més risc de desgast emocional, per haver d'afrontar la cura durant gran part del seu temps, i això pot derivar en una situació d'estrès continuat del cuidador. Aquest cansament extrem és el que es coneix com a *síndrome del cuidador* o *del cuidador cremat*.

Referent d'avaluació

9.1 Participar en la gestió de l'organització sanitària (SAN)

- 9.1.1 Identifica clarament i amb precisió les característiques de l'organització sanitària.
- 9.1.2 Descriu amb precisió el rol i les funcions específiques del tècnic en cures auxiliars d'infermeria dins de l'equip multidisciplinari.
- 9.1.3 Identifica amb rigor els continguts, les utilitats i les aplicacions de la documentació sanitària.
- 9.1.4 Emplena, classifica, i arxiva la documentació clínica i no clínica de manera rigorosa amb la terminologia i la codificació establertes.
- 9.1.5 Duu a terme els protocols de coordinació, organització i mesures laborals en l'àmbit sanitari.

Sabers associats

- El sistema sanitari andorrà
 - Legislació sanitària
 - Les unitats assistencials i les seves funcions
 - L'organització del servei, unitat, centre o clínica
 - El rol del tècnic en cures auxiliars d'infermeria
 - Els models de cura d'infermeria
 - La relació d'ajuda
 - El procés d'atenció d'infermeria
 - Les funcions del tècnic en cures auxiliars d'infermeria
 - El codi deontològic (el secret professional i discreció professional/Normativa actual)
 - La documentació sanitària
 - Història clínica: contingut, utilitats i aplicacions de la història clínica
 - Aplicacions informàtiques per al tractament de la documentació sanitària
 - La documentació sanitària no clínica
 - Legislació vigent relativa a la història clínica
 - La documentació no sanitària
 - Agenda de cites
 - Documents comercials i financers
 - Normativa de salut laboral
 - Les mesures de prevenció de riscos laborals en l'àmbit de les cures auxiliars d'infermeria
 - Ergonomia i higiene postural
 - Prevenció i protecció col·lectiva
 - Equips de protecció individual
 - Gestió de la protecció ambiental
 - Mètodes i normes d'ordre i neteja
-

9.2 Donar suport a l'equip multidisciplinari en activitats d'educació sanitària (SAN)

- 9.2.1 Identifica amb claredat i precisió els determinants de la salut i de la malaltia i dels estils de vida, així com els objectius, els indicadors de salut i els camps d'actuació de la promoció i l'educació per a la salut.
- 9.2.2 Realitza accions d'educació sanitària dirigides a poblacions o col·lectius específics i estimula hàbits saludables.
- 9.2.3 Prepara recursos i activitats d'educació sanitària adequats a les característiques dels usuaris destinataris i promou la seva implicació.

Sabers associats

- L'ésser humà com un tot
- Les necessitats humanes
 - Què és una necessitat
 - Models de classificació de les necessitats
 - Necessitats i atencions
- La salut i la malaltia
 - Concepte de malaltia
 - Concepte de salut
 - Factors que condicionen la salut
 - La biologia humana
 - El medi ambient
 - El sistema sanitari
 - Estils de vida
- L'atenció sanitària i la psicològica
 - L'atenció psicològica
 - La conducta
 - Els processos cognitius
 - Les emocions i els sentiments
 - La personalitat
- La comunicació en l'entorn sanitari
 - Relació humana i comunicació en l'entorn sanitari
- Els pacients davant la malaltia en les diferents fases de la vida
 - La psicologia evolutiva
 - La infància
 - Fases de la infància
 - La malaltia en la infància
 - Personal sanitari davant la malaltia del nen
 - L'adolescència
 - L'adolescència, una etapa de canvi
 - Salut i malaltia en l'adolescència
 - El personal sanitari davant la malaltia de l'adolescent
 - L'edat adulta
 - L'adulthood, una etapa molt llarga
 - La malaltia i hospitalització de la persona adulta
 - La vellesa
 - Una etapa de pèrdues i possibilitats
 - La vellesa i la malaltia
 - La relació d'ajuda
 - Educació per a la salut. Estratègies i mètodes

- En què consisteix l'educació per a la salut?
 - Què és educar?
 - Educar per a la salut
 - L'educació en hàbits
 - Com s'educa? Estratègies per educar
 - Prevenció
 - Protecció
 - Promoció
 - Agents i camps d'educació sanitària
 - Qui educa i on?
 - Agents d'educació sanitària
 - Camps d'acció
 - Mètodes d'educació sanitària
 - Mètodes directes
 - Mètodes indirectes
-

9.3 Participar en la realització d'activitats d'educació al cuidador formal i informal (SAN)

- 9.3.1. Descriu clarament i amb precisió les necessitats del cuidador formal i informal, així com les pautes generals d'actuació com a cuidador.
- 9.3.2. Explica de manera adequada les recomanacions que ha de seguir la persona cuidadora per tenir cura d'ella mateixa.
- 9.3.3. Realitza accions d'educació sanitària a cuidadors formals i informals respecte a les pautes d'actuació envers persones en situació de dependència i autonomia deteriorada de manera adequada.

Sabers associats

- El cuidador formal i l'informal
 - Suport emocional a la persona cuidadora i a la família
 - L'impacte de l'atenció en la persona cuidadora i la família
 - Consells d'autocura per a la persona cuidadora
 - El suport del professional sanitari
 - La síndrome del cuidador
 - Els recursos i serveis d'ajuda per al malalt i per al cuidador
- Activitats d'educació sanitària dirigides a cuidadors formals i informals amb diferents metodologies i recursos

Annex 1. Contextos de realització de la competència C4 amb relació al nivell exigít per a cada llengua

	Comprensió escrita	Comprensió oral	Producció escrita	Producció oral
CATALÀ	En aquest nivell, la comprensió lectora comporta la capacitat de comparar, contrastar, completar, analitzar, fer deduccions múltiples, integrar, sintetitzar i valorar críticament i creativament bateries de textos al voltant d'un tema; amb un pes important de les valoracions crítica i creativa, és a dir, de la lectura rere les línies. Entenem per <i>lectura crítica i creativa</i> la identificació no solament de les perspectives dels textos, sinó també la comparació i el contrast entre elles, entre elles i la del lector i entre aquestes i totes les altres que en queden excloses, i, finalment, el qüestionament, el reforç i la modificació del propi coneixement o pensament sobre el tema. La dificultat dels textos en si és alta. Així, l'alumne es pot trobar textos no lineals, amb una alta densitat d'eines de navegació, o ha d'integrar la interpretació de tots els sistemes semiòtics que apareguin (en textos estàtics o dinàmics), fins i tot quan hi ha contradiccions entre aquests. La densitat de la informació que cal extreure és alta també, perquè hi ha molta informació nova i abstracta (se'n desprenen categories abstractes d'interpretació) i els textos són polèmics (envoltats de moltes perspectives, més enllà del text); això sí, amb ancoratge a coneixements extralingüístics previs. Pel que fa als contextos lectors, tenim la lectura acadèmica, la social i la cultural. Els textos poden tenir un registre culte amb llenguatge acadèmic especialitzat. El nivell de comprensió denota un domini alt de les eines textuais, lingüístiques i semàntiques (modalització, intertextualitat, dixi, mecanismes de referència, connexió, macroestructura, superestructura, progressió temàtica, coneixement dels	En aquest nivell, la comprensió oral comporta la capacitat d'identificar la idea central i la línia de desenvolupament principal, d'inferir la perspectiva de l'emissor davant el tema i la seva posició més àmplia considerant la situació real més àmplia que li fa de referent, així com la deducció d'altres posicionaments possibles; a més, manté aquesta actitud de qüestionament de manera constant i preveu altres línies de desenvolupament del tema. Els textos orals poden ser directes o enregistrats i no tenen el suport d'imatges; en conseqüència la dificultat s'eleva pel simple fet de no poder comptar amb el llenguatge no verbal, tan important. Això requereix atenció i memòria i posar tota l'atenció als elements verbals i paraverbals. Els temes no són familiars i se'n poden desprendre categories abstractes d'interpretació. Són temes polèmics per la diversitat de perspectives que els envolten, més enllà del text. Pel que fa als contextos orals (en expressió o interacció), tenim l'acadèmic, el social i el cultural. Es poden utilitzar els mitjans de comunicació (programes culturals, reportatges, debats... sobre els diferents àmbits del coneixement), la producció cultural (en diferit o en directe), teatre, audiollibres, conferències, debats, discussions intel·lectuals, tertúlies, taules rodones. Els textos poden tenir un registre culte amb llenguatge acadèmic especialitzat i una extensió temporal llarga. El nivell de comprensió denota un domini alt de les eines textuais, lingüístiques i semàntiques (modalització, intertextualitat o polifonia, dixi, connotació, gramàtica dinàmica i complexa, enunciat a base de clàusules verbals...) i del	En aquest nivell, la producció escrita comporta la capacitat de definir el tema o temes de manera clara i precisa i de construir les diferents línies de desenvolupament a partir del qüestionament aprofundit de la situació real que fa de referent al tema i del qüestionament de les diferents línies de desenvolupament que s'hi relacionen, així com de la pròpia perspectiva que es crea a través del qüestionament crític i fent atenció als marcs conceptuals en què s'emmarquen aquestes qüestions sovint acadèmiques. En l'escrit, per tant, hi ha una creació de coneixement o de pensament que parteix del coneixement de la temàtica i de les diferents perspectives i de la seva integració crítica en una perspectiva original. Els textos escrits han de tenir un desenvolupament ampli, profund i crític de les idees. Han de complir amb subtileza les propietats de tot text, la coherència, la cohesió i l'adequació. Per tant, ha d'haver-hi un alt nivell de correcció tant ortogràfica com morfosintàctica o lèxica. Aquests textos coherents, cohesionats, adequats i correctes mostren un domini alt de les eines textuais, lingüístiques i semàntiques. Acompleixen les regles de coherència (repetició, progressió, no contradicció, relació) pel que fa a la macroestructura i mostren les seqüències prototípiques, microestructura, i les diverses progressions temàtiques al servei de l'expressió. Presenten riquesa de mecanismes de referència (gramatical i lèxica) i de connexió, tant pel que fa a la connexió textual com a la composició oracional, que ha de respondre a una voluntat d'estil, ja sigui l'estil cohesionat i la reducció sintàctica o l'estil segmentat, atenent sempre les necessitats expressives. El domini de	En aquest nivell, la producció oral comporta la capacitat de qüestionament crític i creatiu de la situació tractada, amb la definició clara del tema i els subtemes i la construcció sòlida de les seves respectives línies de desenvolupament, així com la integració de les diferents perspectives dels interlocutors i les perspectives i les posicions possibles que es desprenen de la situació real que fa de referent al tema o temes; perspectives i posicions que haurà inferit i passat pel sedàs del qüestionament i la construcció creativa del propi discurs. Així doncs, els textos orals emesos han de tenir un desenvolupament coherent, profund i crític de les idees. Els temes no són els habituals que els alumnes produeixen a l'aula, però han de tenir prou coneixements del context real per poder desenvolupar-los amb l'exigència demanada, així com del marc teòric, segons el camp del coneixement amb què es relaciona el discurs. Pel que fa als contextos orals (en expressió o interacció), tenim l'acadèmic, el social i el cultural. De manera que es poden tractar des de diversos gèneres (debat, discussió intel·lectual, grup de discussió, exposicions-conferències, taules rodones...) temes del camp conceptual de les matèries pròpies del seu nivell acadèmic; es poden aprofitar els gèneres propis dels mitjans de comunicació (participacions en programes de ràdio, YouTube i altres produccions audiovisuals, tertúlies...) per tractar temes de l'actualitat social i de les produccions culturals en general i en especial literàries orals (teatre, recitació, monòlegs, participació en clubs literaris...), per tractar temes de reflexió sobre diferents aspectes de la vida i la seva interpretació plural i intercultural.

	mecanismes de formació de les paraules per a la deducció de lèxic desconegut, de relacions de significat entre les paraules, connotacions, figures retòriques i tematitzacions, focalitzacions, passives, impersonals i tota mena d'estructures sintàctiques amb la seva influència en els matisos del significat...).	context (coneixement del tema i del marc conceptual des d'on analitzar-lo).	les varietats lingüístiques, especialment de les funcionals, és complet. I en aquest nivell s'ha d'assegurar el domini del registre culte o literari.	Els textos han de tenir un registre culte amb un llenguatge acadèmic especialitzat. El nivell d'expressió (més o menys sostinguda en el temps: expressió monològica, intervenció en interacció i digressió en interacció) denota un domini alt de les eines verbals, ja siguin textuals, lingüístiques o semàntiques, com l'explicitació de les relacions logicosemàntiques, els mecanismes de modalització, la recollida de la intertextualitat o polifonia, la dixi, etc. i del context, amb el coneixement del tema i del marc conceptual des d'on analitzar-lo, i de les eines paraverbals, és a dir, vocalització, correcció fonètica, velocitat, to, ritme, volum, i no verbals: gestos, expressions, mirada, actitud corporal.
CASTELLÀ O FRANCÈS	En aquest nivell, la comprensió lectora comporta la capacitat de comparar, contrastar, completar, analitzar, fer deduccions, integrar, sintetitzar i valorar críticament i creativament bateries de textos al voltant d'un tema. Pel que fa a la valoració crítica i creativa, entenem que l'alumne no solament identifica les perspectives dels textos, sinó que també les compara i contrasta entre elles i amb la seva pròpia perspectiva del tema i, per tant, inicia un procés d'avaluació creativa en què qüestiona, reforça i modifica el propi coneixement o pensament sobre el tema. El pes recau, sobretot, en la comparació, el contrast, la síntesi i la valoració crítica i creativa de la informació a partir de coneixements específics. El contingut no és igual al que està habituat l'alumne i hi poden aparèixer conceptes contraris als esperats; això sí, sempre emmarcat en coneixements previs. En aquest nivell és molt important completar la coherència del sentit d'un text amb la interpretació contrastada de tots els sistemes semiòtics que el configuren. I també, el desenvolupament de la valoració crítica, amb especial atenció a la literacitat internauta. La densitat de la	En aquest nivell, la comprensió oral comporta la capacitat d'identificar la idea central i la línia de desenvolupament principal, d'inferir la perspectiva de l'emissor davant el tema i de mantenir una actitud de qüestionament constant que permeti localitzar punts febles diversos de la línia de desenvolupament presentada. Els textos orals poden ser directes o enregistrats i tenen el suport d'imatges; per tant, a més del llenguatge verbal i paraverbal, tenen el suport del llenguatge no verbal. Els temes no són familiars i són polèmics per la diversitat de perspectives que els envolten i que poden aparèixer en el text. Pel que fa als contextos orals (en expressió o interacció), tenim l'acadèmic, el social i el cultural. Es poden utilitzar els mitjans de comunicació (programes culturals, reportatges, debats..., sobre matèries que treballen), la producció cultural (en diferit o en directe), teatre, audiollibres conferències, debats, discussions intel·lectuals... Els textos han de tenir un registre estàndard amb un llenguatge acadèmic especialitzat i una durada mitjana. Pel	En aquest nivell, la producció escrita comporta la capacitat de definir el tema de manera clara i precisa i de construir la seva línia de desenvolupament a partir del qüestionament aprofundit de la situació real que fa de referent al tema i del qüestionament de les diferents línies més importants de desenvolupament que s'hi relacionen, així com de la pròpia perspectiva que es crea a través del qüestionament crític. En l'escrit, per tant, hi ha una creació de coneixement o de pensament que parteix del coneixement de la temàtica i de les perspectives més destacades i de la seva integració crítica en una perspectiva original. Els textos escrits han de tenir un desenvolupament ampli, coherent i crític de les idees. Han de complir força bé les propietats de tot text, la coherència, la cohesió i l'adequació. Per tant, ha d'haver-hi un bon nivell de correcció tant ortogràfica com morfosintàctica i lèxica. Aquests textos coherents, cohesionats, adequats i correctes mostren un bon domini de les eines textuals, lingüístiques i semàntiques. Acompleixen les regles de coherència (repetició, progressió, no contradicció, relació)	En aquest nivell, la resolució de la competència de la producció oral comporta la capacitat de qüestionament de la situació tractada, amb la definició clara del tema i la construcció lògica de la seva línia de desenvolupament, així com la integració de les perspectives dels seus interlocutors i les perspectives i les posicions més destacades que es desprenen de la situació real que fa de referent al tema; perspectives i posicions que haurà inferit i passat pel sedàs del qüestionament i la construcció creativa del propi discurs. Així doncs, els textos orals emesos han de tenir un desenvolupament coherent i crític de les idees. Els temes no són els habituals que produeixen a l'aula, però els alumnes n'han de tenir prou coneixements per poder desenvolupar-los amb l'exigència demanada. Pel que fa als contextos orals (en expressió o interacció), tenim l'acadèmic, el social i el cultural. De manera que es poden tractar des de diversos gèneres (debat, discussió intel·lectual, grup de discussió, exposicions...) temes del camp conceptual de les matèries pròpies del seu nivell acadèmic; es poden aprofitar els gèneres propis dels mitjans de comunicació o les xarxes socials

	informació que cal extreure dels textos és mitjana-alta; és a dir, hi ha força informació nova però que es manté ben lligada al coneixement extralingüístic que l'alumne posseeix del tema i del món atenent el seu nivell acadèmic. L'alumne comprèn el text en la seva globalitat i en el seu detall i fa inferències complexes, ja sigui dins d'un paràgraf, en tot el text o en comparació amb els altres textos. I pel que fa a la varietat contextual, i per tal de concretar, podem classificar les situacions de lectura entre la lectura acadèmica, la social i la cultural. En aquest punt tenen molta importància els mitjans de comunicació, les xarxes socials i les publicacions de divulgació de les diferents àrees de coneixement. Finalment, també tenim l'entorn de la producció cultural, en què tenen un paper molt important la literatura i els textos que es produeixen al voltant de la producció i recepció literària, com participacions en blogs, fòrums, ressenyes, etc. Té un bon domini de la llengua estàndard, pròpia de l'entorn acadèmic, amb lèxic específic de les matèries. El seu nivell de comprensió denota un domini mitjà-alt de les eines textuais, lingüístiques i semàntiques (sentits rectes i figurats, llenguatge connotat, figures retòriques, relacions de significat entre les paraules, la relació de les paraules per la forma, la diferent combinació d'arguments i modificadors oracionals amb els seus papers temàtics, els connectors oracionals i textuais, els mecanismes de referència...).	que fa a la comprensió d'obres literàries, comprèn també un domini mitjà-alt del registre familiar, incloses les varietats geodialectals pròpies. El nivell de comprensió denota un domini mitjà-alt de les eines textuais, lingüístiques i semàntiques (pronoms de 1a i 2a persones, fórmules de tractament de persona, estructures impersonals, operadors argumentatius, modalitat oracional, tria de paraules, recollida de la veu del receptor o receptors, enunciats a base de clàusules verbals, gramàtica dinàmica...) i del context (coneixement del tema i dels gèneres textuais principalment dialògics).	pel que fa a la macroestructura i fan un bon ús de les seqüències prototípiques, la microestructura. Presenten varietat de mecanismes de referència (gramatical i lèxica) i de connexió, tant pel que fa a la connexió textual com a la composició oracional, usant tant les oracions coordinades i juxtaposades com les subordinades, segons les necessitats expressives. I en aquest nivell s'ha d'assegurar el domini del registre estàndard amb riquesa de llenguatge i l'ús del llenguatge acadèmic necessari.	(participacions en programes de ràdio, YouTube i altres produccions audiovisuals...) per tractar temes de l'actualitat social i de les produccions culturals en general i en especial literàries orals (teatre, recitació, monòlegs, participació en clubs literaris...), per tractar temes de reflexió sobre diferents aspectes de la vida i la seva interpretació plural i intercultural. Els textos han de tenir un registre estàndard amb un llenguatge acadèmic especialitzat. El nivell d'expressió (més o menys sostinguda en el temps: expressió monològica, intervenció en interacció i digressió en interacció) denota un domini mitjà-alt de les eines verbals, ja siguin textuais, lingüístiques o semàntiques, com els connectors, el lèxic contrastiu, els pronoms de 1a i 2a persones, les fórmules de tractament personal, les estructures impersonals, els operadors argumentatius, la modalitat oracional, la tria de paraules, la recollida de la veu del receptor o receptors, etc.; del context, amb el coneixement del tema i dels gèneres textuais principalment dialògics, i de les eines paraverbals, és a dir, vocalització, correcció fonètica, velocitat, to, ritme, volum, i no verbals: gestos, expressions, mirada, actitud corporal.
ANGLÈS	En aquest nivell, la comprensió lectora comporta la capacitat de comparar, contrastar, completar, fer alguna deducció, resumir, integrar i valorar críticament i creativament un o més textos d'un tema. Pel que fa a la valoració crítica, entenem que l'alumne identifica la intenció de l'autor i l'encaix d'aquesta perspectiva dins d'una problemàtica real en què l'alumne reconeix l'existència de possibles	En aquest nivell, la comprensió oral comporta la capacitat d'identificar la idea central i l'estructura jerarquitzada de les idees principals, d'inferir la intenció de l'emissor davant el tema i de mantenir una actitud de qüestionament constant que permeti localitzar prejudicis.	En aquest nivell la producció escrita s'ha d'adequar al grau de formalitat que requereixin el context i la situació comunicativa. Segons el context (àmbits d'ús com les relacions interpersonals, el dels mitjans de comunicació, l'acadèmic...), el grau de formalitat pot anar del més formal al menys formal; des de l'acadèmic	En aquest nivell, la producció oral comporta la capacitat de descripció de la situació tractada, la definició clara del tema i la construcció lògica de la seva línia de desenvolupament, construïda a partir del qüestionament d'altres línies de desenvolupament tractades. Els textos orals emesos han de tenir un desenvolupament coherent, i crític de les idees.

	posicions diferents. I pel que fa a la valoració creativa, adopta la seva pròpia perspectiva sobre el tema a partir del qüestionament de les diferents perspectives, inclosa la seva. El pes recaurà, sobretot, en la comparació, el contrast, el resum i la complementació entre els diferents textos. Els textos són llargs i estan ben construïts, l'alumne hi trobarà conceptes nous que podrà relacionar amb coneixements previs. Comprendrà la coherència global del text, integrant-hi tots els sistemes semiòtics que el configuren. Accedirà als documents fent bon ús dels marcadors de navegació o dels marcadors textuals i valorarà críticament la font. En aquest nivell, la densitat de la informació que cal extreure dels textos és mitjana; és a dir, hi ha informació nova però es manté ben lligada al coneixement extralingüístic que l'alumne posseeix del tema i del món atenent el seu nivell acadèmic. L'alumne comprèn el text en la seva globalitat i en el seu detall i fa inferències complexes, ja sigui dins d'un paràgraf o en tot el text. I pel que fa a la varietat contextual, i per tal de concretar, podem classificar les situacions de lectura entre la lectura acadèmica, la social i la cultural; amb especial atenció als mitjans de comunicació, les xarxes socials, les publicacions de no ficció adaptades a la seva edat i les de literatura juvenil. Entén la llengua estàndard, pròpia de l'entorn acadèmic, amb lèxic específic de les matèries. El seu nivell de comprensió denota un domini mitjà de les eines textuals, lingüístiques i semàntiques (alguns sentits figurats, figures analògiques, jocs de paraules, relacions de significat entre les paraules, la relació de les paraules per la forma, el reconeixement de les diferents categories de paraules i la seva relació, el reconeixement de les oracions, dels signes de puntuació, dels connectors, dels marcadors textuals...).	Els textos orals poden ser directes o enregistrats i tenen el suport d'imatges; per tant, a més del llenguatge verbal i paraverbal, tenen el suport del llenguatge no verbal. Els temes no són familiars però tenen un desenvolupament temàtic molt clar. Pel que fa als contextos orals (en expressió o interacció), tenim l'acadèmic, el social i el cultural. Es poden utilitzar els mitjans de comunicació (programes didàctics, reportatges, notícies, entrevistes..., sobre matèries que treballen i temes treballats i continguts relativament coneguts), la producció cultural (en diferit o en directe), esquetxos teatrals, publicitat, assemblees, discussions intel·lectuals... Els textos han de tenir un registre estàndard i una estructura clara, amb un llenguatge acadèmic treballat i una durada mitjana-baixa. El nivell de comprensió denota un domini mitjà de les eines textuals, lingüístiques i semàntiques (prefixos i sufixos valoratius, substantius, adjectius, verbs, adverbis, s. prep. valoratius) i del context (coneixement del tema).	a la informalitat d'una conversa entre amics. Segons la situació comunicativa (emissor-receptor, missatge, canal-mitjà, funció o intenció) l'alumne concreta aquest grau de formalitat en el model lingüístic que són els registres (culte, estàndard, familiar o vulgar). En aquest nivell, empra el registre estàndard, amb el vocabulari específic dels temes acadèmics treballats. A més, també adequa la presència de la variabilitat pròpia com a usuari al grau de formalitat. quan empra l'estàndard, el registre no marcat i equiparable a la normativa, aquesta presència es manifesta només en les variants de morfologia nominal i verbal pròpies. L'alumne tria adequadament el gènere, les seqüències textuals o els elements no verbals (imatges, gràfics...) segons la funció expressiva.	Els temes no són iguals als produïts a l'aula però pertanyen al camp temàtic treballat a l'aula i han de tenir l'oportunitat d'haver-hi reflexionat, per poder desenvolupar-los amb l'exigència demanada. Pel que fa als contextos orals (en expressió o interacció), tenim l'acadèmic, el social i el cultural. De manera que es poden tractar des de diversos gèneres (assemblees, converses al voltant d'un tema, presentacions...) temes del camp conceptual de les matèries pròpies del seu nivell acadèmic; es poden aprofitar els gèneres propis dels mitjans de comunicació o les xarxes socials (YouTube i altres produccions audiovisuals) per tractar temes de l'actualitat social i de les produccions culturals en general i en especial literàries orals (petites dramatitzacions, recitat d'un poema, petites narracions, participació en clubs de lectura...), per tractar temes de reflexió sobre diferents aspectes de la vida i la seva interpretació intercultural. Els textos han de tenir un registre estàndard, amb el llenguatge acadèmic treballat. El nivell de producció denota un domini mitjà-baix de les eines verbals, ja siguin textuals, lingüístiques o semàntiques, com els pronoms de 1a i 2a persones, les fórmules de tractament personal, la tria de paraules, la relació d'aquestes i la construcció de clàusules verbals, etc.; del context, amb el coneixement del tema, i de les eines paraverbals, és a dir, vocalització, correcció fonètica, velocitat, to, ritme, volum, i no verbals: gestos, expressions, mirada, actitud corporal.
--	---	--	--	--